

PRIZOR IZ STAVKE telegrafskih uslužbencev v New Yorku. Bila je poravnana z zmago za stavkarje. Ženska s kazalec opozarja pikete na one, ki so hoteli iti v kompanijske urade skozi piketno linijo.

Zapadne sile ter Sov. unija dva različna svetova

Poostrevanje odnošajev vsled imperialističnih teženj ter dveh nasprotujočih si ekonomskih sistemov. — Pomanjkanje vplivnih posredovalcev

Premier Stalin je dne 23. feb. na dan 28. obletnice postanka rdeče armade dejal, da je nastala za Sovjetsko unijo doba miru, ki bo njenemu ljudstvu omogočila dvigniti narodno ekonomijo in blagostanje na brezprimerno višino, dolžnost sovjetske obojane sile pa je, da bo stražila sovjetske meje pred sovražniki, kakor jih je doslej.

Kdo so "sovražniki"?

Ker je generalissimo Stalin govoril in isti sapi o dobi miru in o sovražnikih, proti katerim je rdeči armadi treba biti trajno na straži, je jasno, da ovrmočno računa za možnost nove svetovne vojne. Če se dogodi, bo to borba med Sovjetsko unijo in zapadnimi silami. Boje se je na obeh straneh, a vzroki za postanek takega konflikta so tolikšni, da ne morejo priveriti nikamor razen v katastrofo, če jih prizadete vlade pravočasno ne odstranijo.

Spori med Anglijo in USSR

Glavna nasprotstva po vojni so nastala med Moskvo in Londonom. Najbolj se njuni interesi križajo v Sredozemlju, na Balkanu, v Mali Aziji in v Evropi v splošnem. Ker je bila Nemčija obema nevarna, sta bila carska Rusija in Anglija v borbi proti nji skupno v prvi svetovni vojni in v drugi pa je postala boljševiška Rusija zaveznica kapitalistične Anglije čim jo je Hitler napadel. Po zmagi pa je zavezništvo odnehalo, kar je bilo pričakovati, kajti vzroki za medsebojne spore so ostali tudi po zrušenju Nemčije.

Obljuba, ki je ni bilo treba izvršiti

Carski Rusiji so Angleži in Francozi obljubili v prvi svetovni vojni Dardanele in Carigrad. Turčija je bila vsled tega takrat v vojni na strani kajzerjeve Nemčije in je Angležem ter njihni bojni mornarici prizadejala težke izgube. S padcem kajzerjeve Nemčije je bil konec tudi sultanove Turčije. Kemal paša je izvedel v nji revolucijo, ki jo je Lenin podprl.

a Anglija pa skušala zadušiti s pomočjo Grčije. Grška armada je bila v tem poskusu tepena in Anglija se je potem odločila pridobiti novo, modernizirano Turčijo zlepa na svojo stran, kar se ji je s pomočjo svojih in ameriških davatev posrečilo. Posebno še zato, ker ji je Anglija obljubila, da jo bo ščitila pred ruskimi zahtevami po kontroli nad dardaneljsko ožino. Nova politika sovjetske vlade napram Turčiji pa dokazuje, da se je Moskva odločila svoj načrt v Sredozemlju na vsak način izvesti.

Angleška vnanja politika ostala nespremenjena

Angleška delavska vlada — ki jo pa v Moskvi ne smatrajo za delavsko, se je takoj od začetka odločila nadaljevati angleško vnanjo politiko po starih potih britanskega imperija, kar je zelo presenetilo Indijce in druga kolonialna ljudstva, in (Nadaljevanje na 5. strani.)

DEMOKRATIČNE DEŽELE NISO VEČ NADA PODJARMLJENIH LJUDSTEV

Najbolj razširjen delavski list v tej deželi, tednik "Labor", ki izhaja v Washingtonu, D. C., pravi v izdaji z dne 16. feb., v članku svojega stalnega sotrudnika Donalda Ramseyja med drugim sledeče:

"Ta kolona je čitateljem predočevala borbo na konferenci združenih narodov med Anglijo in Rusijo. Nemogoče se je pri tem izogniti občutku, da je Višinski izmanevriral Bevina. Situacija je celo slabša kot to. Kajti "rdečkarji" so potisnili zastopnike demokratičnih narodov, vstevši Zed. države, v zelo neprijetno "luknjo".

Napravili so vtis, da smo mi sovražniki, in oni pa prijatelji žoltih in temopoltnih ljudstev. To lahko privede v brezmejno tragedijo za vsa plemena.

Ako se to zgodi, bo to le po krivdi zmot predstavnikov demokracij, kajti prav nič težko ne bi bilo njim zmagati na sodišču svetovnega javnega mnenja. Kajti nedvomno je ta sistem najboljši prirojen za pospeševanje blagostanja ljudstev vseh plemen in narodov. Ampak v tem momentu se demokracija v Londonu peha in tepe za imperializem in za tak kapitalizem, ki postavlja profite pred vsako miselnost za človeške pravice.

To je bilo očitno posebno ko je Ernest Bevin odločno odklonil predlog, da imajo združeni narodi pravico poslati preiskovalno komisijo v Indonezijo. "To ni vaša braga," je odvrnil predlagateljem, in s tem razočaral ljudi, ki strme slede poročilom, katera so iz onih krajev prodira mimo cenzorjev v svet.

V Grčiji si prizadeva restavrirati monarhijo in postaviti na tron kralja, o katerem je jasno, da je prav tako fašist kot sta bila Hitler in Mussolini. In naši zastopniki (ameriški delegati v organizaciji združenih narodov) podpirajo Bevina dočim so se Rusi predstavili za branitelje "Atlantskega čarterja".

Ni treba, da bi človek moral biti prerok, ker i brez tega lahko uvideva, kaj bo sledilo, če se bodo stvari te sorte nadaljevale. Azija bo nekega dne postala "rdeča" iz enostavnega vzroka, ker ne bo imela kam drugam iti."

Članek, čigar stavke gori citiramo, ni "sopotnik" ampak motri politiko Sovjetske unije z zelo kritičnimi očmi. Je pa toliko razsoden, da se ne obotavlja povedati resnico, kako se sedaj v imenu "demokracije" rešuje imperializem in kapitalizem, in pa da je v tem položaju čisto naravno, ako se izkoriščane množice obračajo po zaščito k Sovjetski uniji, ker čutijo na svoji koži, da jim je iz Londona in Washingtona ni pričakovati.

SPORI PRI DOLOČANJU MEJE MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

Frederick Kuh opisuje v članku "Sunu" v depeši iz Londona 22. feb. nesoglasja velike četvorice in vprašanje meje med Italijo in Jugoslavijo. Mandat določiti mejo in sestaviti mirovno pogodbo z Italijo imajo Zed. države, Anglija, Francija in Rusija. Našo vlado zastopa član state departmenta James Dunn, Anglijo Gladwyn Jebb, Francijo Couve de Murville in sovjetsko vlado Fedor Gušjev.

Težak spor med njimi je nastal, ker sovjetski zastopnik nasprotuje, da bi zavezniška komisija obiskala nekatere izmed onih krajev na Primorskem, ki jih Jugoslavija zahteva. Frederick pravi, da je to izvedel iz angleško-ameriških virov. Drugi spor je nastal, ker je ameriški delegat zahteval, da zavezniška komisija obišče sporne kraje v severnem delu zadnje, Gušjev pa je predlagal, da naj bodo prvi na vrsti. Dejal je, da naj bi komisija šla najprvo v Trbiž, ameriški delegat Dunn pa je argumentiral, da

Navijanju cen še dolgo ne bo konca, a vlada le govoriči

Delavski department objavlja statistike o cenah življenjskih potrebščin in iz njegovega nedavnega poročila je razvidno, da so sedaj najvišje od leta 1921 naprej, ko smo imeli inflacijo. Iz seznama cen najnujnejših potrebščin, ki ga je objavil Department of Labor, je razvidno, da so sedaj 31.7 odstotkov višje kot pa so bile avgusta 1939, ko se je pričela vojna v Evropi.

Cene raznim drugim potrebščinam, ki jih delavski department v svojih statistikah ne smatra za nujne, pa so se dvignile 50 in več odstotkov.

Biroja za statistike, ki ju imata AFL in CIO, trdita, da izkaz zvišanih cen delavskega departmenta ne odgovarja dejstvu, kajti v resnici so se v istih rubrikah od leta 1939 dvignile 47 odstotkov.

Ako se ob enem pomisli, da so se plače delavcev po vojni (vsled odprave nadur) povprečno znižale od 10 do 15 odstotkov, in v mnogih slučajih 25 odstotkov, je jasno, čemu je toliko socialnega nepokoja v deželi.

Dolgotrajne stavke so delavce pripravile še ob prihranke in tako je položaj zanje še težji, dočim so si korporacije preskrbele nemoteno dohvanje dohodkov, tudi če njih tovarne ne obratujejo, ker se jim vsote vrača iz davkov, katere so plačale v vojnih letih.

Kongresnik Albert J. Engel iz Michigana je v zbornici izjavil, da se je poglobil v problem cen življenjskih potrebščin in ugotovil, da so sedaj kakih 48 odstotkov višje kot pa so bile pred vojno.

ker je prebivalstvo Terbiža v večini avstrijsko (nemško), na drugem mestu so Italijani in majhna manjšina pa je Jugoslovancov, naj-ga komisija obišče nazadnje in to le če bo imela še kaj časa na razpolago. Dunn je dejal, da bi bilo nesmiselno obiskati najprvo Trbiž, ki ima le 7.000 prebivalcev, namesto Trst, ki jih ima četr milijona. Potem je za kompromis sugestiral, naj se Reko, ki itak pride pod Jugoslavijo, zadnje obišče, ali pa se jo sploh izpusti, ako Gušjev pristane v ameriški predlog glede Terbiža, kar je odklonil. Bil je osamljen, ker so ostali trije potegnili skupaj. Gušjev je tudi zahteval, da komisija izpusti iz načrta za poset vzhodno in centralno Istru, a je končno to zahtevo umaknil. Obiskala bo vse-kakor Trst, ki je najbolj sporno vprašanje, in Gorico. Kuj pravi, da je jedro nesoglasja v tem, ker Rusija podpira jugoslovanske zahteve kolikor mogoče, zastopniki ostalih treh dežel pa jih hočejo zmanjšati.

Razbijati stavke laglje kot loviti zločince

Mesto Chicago je dobilo pred nekaj tedni novega načelnika policije. Prejšnji, ki se piše Allman, je bil dolgo v tej službi. A po vojni, od kar imamo takozvani "val zločinstev", je bil nanj narejen pritisk, naj se, ker je že star in pa "potreben počitka", umakne. Saj bo dobival penzijo! In pa novih moči je treba v policiji, takih, ki bodo zmogline ne samo pisati statistiko o storjenih zločinih ampak zločince tudi izslediti!

Čikaška policija ni menda še nikoli imela dobrega slovesa. Krivda je vsa pri "političnih", ki jo kontrolirajo.

Povojna psihoza je v tem mestu bila še posebno "pridna". Dogodilo se je mnogo umorov in drugih težjih zločinov, ki so ostali večinoma nerazvozljeni. Le kaj počne čikaška policija, da tolovajem, morilecem in roparjem ne more do živoga!

V smislu takega vpraševanja s strani javnosti je župan Kelly

imenoval novega policijskega načelnika kapitala Prendergasta. Prej je bil on načelnik uniformirane policije, torej je v čikaškem sistemu "reda in mira" že stara, znana osebnost.

Ampak razmere se tudi po njegovem imenovanju na to važno mesto niso izboljšale. Dogodilo se je med tem nekaj izredno nagnusnih umorov, ugrabljenj, razrezanje šestletnega otroka, ki ga je sadist ugrabil ponoči s postelje, posilvanje in mnogo drugih zločinstev, ne da bi se policija mogla postaviti z izsleditvijo storilcev. Nekaj "detektivov" je novi načelnik degradiral s tem, da jih je namestil na cestnih križiščih, kjer daje signale voznikom avtov, kdaj je čas voziti proti zeleni luči in se ustaviti ob rdeči. Za "detektive" zelo enostavno.

Novi policijski načelnik Prendergast je že prej slovel za najbolj uspešnega policijskega častnika, kadar se je šlo za razga-

njanje piketov in razbijanje stavk. Očitno je, da bo v svojem povišanju v službi na "industrialnem polju" še bolj zmoglen skrbeti za "red in mir", kot pa je bil v prošlosti.

Dne 22. februarja je policijski načelnik Prendergast izjavil: Skrbeli bomo, da bodo hodili delavci (stavkokazi) lahko nemoteno na delo kjerkoli v tem mestu.

Nemoteno gredo lahko na svoje prostore le, ako ni nikogar, ki jih bi odvrčal od izvrševanja Judežev vlog. Prendergast je mnenja, da imajo delavci varen vhod le, ako ni pred njim piketov. Sicer pravi, da on pikete dovoljuje, recimo po dva pri vsakem vходу. Ampak če jih pride po par sto, je to po njegovem drhal in naloga policije je skrbeti za osebno varnost prebivalstva.

Tako je iztiril izpred neke livarske tovarne v Chicagu v je-

KOMENTARJI

Španski poslanik pri papežu v Rimu je priredil novim kardinalom banket. Nekateri se ga niso hoteli udeležiti, ker bi jim to v politiki škodilo. Vsi pa smatrajo, da je Francovo klerofašistično vlado vredno podpirati, kajti ona je zaščitila katoliško cerkev in NJENO IMOVINO, dočim ji je bila republikanska, demokratična španska vlada nevarna in stregla po njenih bogastvih. Izmed ameriških kardinalov se je udeležil Francove pojedine nawayorski nadškof Spellman, ki je notoričen zagovornik fašizma v Spaniji.

Novi kardinali so bili povabljeni tudi v Dublin in v Madrid v goste k irski in španski vladi. A bi rajše, če bi jih povabila n. pr. francoska vlada, ker to bi njihov prestidž res dvignilo. Dasi je katoliška stranka v sedanjih francoski vladi močno zastopana, se po zaslugi socialistov in komunistov v nji kardinalov v "katoliško Francijo" ni povabilo.

Joseph Drasler nam je poslal iz Nemčije list "Za Otadžbino". To je "Informativni list za Jugoslovane v inostranstvu". V 112 številki ima v uvodniku "izjavo nj. veličanstva kralja Petra II." z naslovom "Dolžnost mi nalaga, da osvobodim svoj narod izpod (Titove) tiranije."

Dalje so v isti številki tri Petrove slike, ko je v spremstvu "njegovе preosvetlosti vladike Nikolaja bil na obisku v nekem jugoslovanskem logarju v Nemčiji." Drugi članki pripovedujejo o delovanju "jugoslovanskega nacionalnega komiteja" v Londonu in v Salzburgu v Avstriji ter o osnovanju "jugoslovanske vojske v inozemstvu, ki se pod vodstvom nj. v. kralja pripravlja, da bo skupno z zaveznički "osvobodila Jugoslavijo izpod (Titove) komunistične diktature."

Vlada v Beogradu ima vzrok, da se pritožuje nad zaveznički, kajti intrige proti novi Jugoslaviji, ki jih uganjajo kraljevaši in drugi jugoslovanski begunci v Angliji, v Italiji, v Nemčiji in v Avstriji so mogoče le, ker jih ameriška in angleška okupacij-

ska oblast dopuščati. Kako razpletene so, priča med drugimi v prej omenjenemu listu "Za Otadžbino" pismo Vlatko Mačka, ki je v dneh osvoboditve Jugoslavije pobegnil v Pariz. Priobčeno je z naslovom "Ustanovljena bo narodna vlada" in se glasi:

"Predsednik hrvatske seljačke stranke Vlatko Maček je poslal armadnemu generalu Dimitriju Živkoviču sledeče pismo:

"Dimitriju Živkoviču, poveljniku kraljevskih oficirjev in vojakov v Nemčiji:

"Z največjim zanimanjem sem sledil vaši borbi z izdajalci našega naroda in Kralja. Uverjen sem, da ste skozi težke dneve dobro vzdržali in da je vaša borba kronana z uspehom, kajti stvorjena je narodna (nacionalna) armada v inozemstvu.

Sporočam Vam, da ni daleč čas, ko bomo zaeno z našim Kraljem in našimi močnimi zaveznički krenili na našo zemljo, kjer se sedaj pod zastavo Draže Mihajloviča bore Srbi, Hrvati in Slovenci, da stvorimo novo, demokratično, svobodno kraljevino Jugoslavijo pod kraljem Petrom II.

Verujem, da se bo v kratkem osnovala naša narodna vlada v Londonu. Prva in največja dolžnost te vlade bo zgraditev jugoslovanske armade izven domovine in jo izenačiti z ostalo zavezničko armado. Pozdrav. — V. Maček."

"The Stars and Stripes" (ameriški vojaški list, evropska izdaja) poroča v izdaji z dne 14. februarja, da je ameriška vojaška oblast v Nemčiji jugoslovanske vojaške čete razpustila. Prolet Titovega režima je torej zalegal in Vlatko Maček se je te "Jugoslovanske narodne armade v inozemstvu" zamen veselil.

Na obravnavi v Nürnbergu je sovjetski prosekutor predložil izpoved srbskega kvizlinga generala Milana Nedića, v kateri pravi, da je začel zalagati Dražo Mihajloviča z denarjem in orožjem štiri mesece po nemški in italijanski okupaciji Jugoslavije. (Konec na 5. strani.)

Vsebina Ameriškega druž. koledarja deležna samo pohvalnih mnenj

V Prosveti z dne 20. feb. je napisal zelo laskav pregled vsebine letošnjega Ameriškega družinskega koledarja Milan Medvešek.

Od tedaj smo prejeli že mnogo mnenj od čitateljev, ki vsi soglašajo, da je čtivo v tej knjigi res prvovrstno.

Vsega skupaj obsega ta letnik PETINPETDESET črtic, povesti, pesmi, člankov, informativnih spisov in krajsih notic. Dalje je v njemu DEVETINŠTIRIDESET umetniških slik, portretov in ilustracij.

Kajne—vsekako pestra vsebina!

V spisu Ceneta Kranjca o podtalnem tisku v Sloveniji je zajeta vsa slika silne borbe in težav ljudi, ki so se v dneh okupacije odločili, da je treba sekuro, nastavljena na narod, izpodbiti... Nepojmljivo je, koliko ljudje lahko prenesejo in tvegajo, kadar se zavzamejo za "biti ali ne biti".

V povestni obliki pa je osvobodilno borbo umetniško opisal Etbiln Kristan. Njegov "Major Heribert Edler von Hardfausten" je najdaljši spis v tem koledarju. Ako se pomisli, da obsega nad 80 tipkanih strani, si človek lahko predstavi, da je bilo treba za ta biser pisatelju veliko časa in dela.

Iz življenja naših priseljencev ima nad vse prikupno povest Katka Zupančič. Ganila je še vsakega čitatelja.

V tem oglu Proletarca je premalo prostora, da se bi moglo vse spise podrobno omeniti. Zastopani so z njimi naši znani sotrudniki Janko Zega, Frank Česen, Marya Omahan Mohar, Anton Shular, Anton Slabe, John Žigman, Joško Oven, Tone Šeliškar, John Goršek, Janko N. Rogelj, Anton Garden, Joseph Chesarek, Albina L. Furlan, Fred A. Vider, s slikami Stanley Zele in pa drugorodni slikarski umetniki. Dalje je poleg omenjenih tudi nekaj sotrudnikov iz starega kraja.

Cena tej knjigi je \$1.50 in za stari kraj \$1.65 s poštnino vred.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Špijonaža tradicionalno sredstvo imperializma in oboroževalne tekme

Rusija si prizadeva izvedeti skrivnosti produciranja atomske bombe. Sedaj so baje znane samo znanstvenikom v Zd. državah, v Angliji in v Kanadi — namreč tistim, ki so delali na tej največji iznajdbi sedanjega časa.

Z atomsko bombom se v ameriški diplomaciji veliko rožlja in Rusiji je to neljub, ker smatra, da so vse bombastične pretnje z atomsko bombom nje naslovljene, čeprav so ovinkih.

Atomska energija je sicer znana tudi sovjetskimi znanstvenikom — Molotov in Stalin sta imela v njunih govorih v tem prav, a ameriški znanstveniki trdijo, da je način produciranja atomske bombe še vedno samo ameriška tajnost. Predno je bila dovršena, je nas to stalo — namreč ameriško vlado — dve milijardi dolarjev. To je ogromno denarja.

Pravijo, da od kar je bila vržena na Hirošimo prva atomska bomba, pa do sedaj, je ta iznajdba že toliko izpopolnjena, da je njena eksplozivna sila veliko večja kot takrat. Baj je z eno samo sedaj mogoče razrušiti že pol milijonsko mesto in pokončiti vse, kar je živga v njemu.

Ker ameriška vlada te skrivnosti ne izda, a poznajo jo nekateri tudi v Kanadi in na Angleškem, ki so delali na nji, so se sovjetski agenti lotili izvedeti njene tajnosti v Kanadi. Sovjetski vojaški ataše pri kanadski vladi pa pri tem ni bil zažesti previden in tako je stvar bušnila v javnost. Precej Kanadčanov, ki so delali na atomski bombi in povedali ruskim agentom kar vedo o nji, je bilo aretiranih. Nastal je mednarodni škandal in v časopisju je veliko pisanja radi tega.

“Pravda” v Moskvi pravi, da je kanadski premier Mackenzie King dvignil o tem toliko krika zato, da bi odvrnil pozornost svetovne javnosti on “škandaloznega” Bevinovega zagaženja v kašo. Ob enem je vladi v Moskvi vzlic temu neprijetno, ker špijoni so kaj vredni le, dokler se jih ne izsledi in ako svoje delo z uspehom vrše.

Zgražanja v ameriškem in kanadskem tisku proti sovjetskimi agentom v Kanadi pa so zgolj hinavščina. Kajti špijonaža je važen oddelek vsake vlade velikih dežel, predvsem imperialističnih vesil. Vzrok, da smo se v tej deželi toliko žurili, in toliko potrošili v naporih sprostiti atomsko energijo je, ker so naši špijoni v Nemčiji med vojno mrzlično sporočili, da so nemški znanstveniki že blizu razvozljanja te sile in da imajo v procesu še razne druge iznajdbe, ki utegnejo odločiti vojno Nemčiji v korist. Naši špijoni v Hitlerjevem rajhu so bili spretni in tako gre v glavnem njim zasuga, da smo nemške veslake mi prehiteli.

Špijonstvo ni lep poklic, toda je izmed vseh najdražje plačan. Ker nočemo, da bi ga označevali s tako besedo, ki je psovka ob enem, se ga v anglosaskih deželah označuje z “intelligence service”. In res je treba pri tem poslu veliko “intelligence”, drznosti in zvitosti.

Joseph E. Davies, ki je bil pred leti ameriški poslanik v Moskvi, je dejal, da Rusiji nič ne zameri, ako si prizadeva izvedeti skrivnosti produciranja atomskih bomb. “Mi bi storili isto, ako bi jih ona iznašla in nam ne bi hotela zaupati načina, po katerem se jih izdeljuje.”

To je razumljivo. Vsaka dežela si prizadeva obvarovati v prvi vrsti pred nevarnostmi samo sebe. In Rusija ve, da dokler bodo atomske bombe ameriški monopol, ji bo to zmerom nevarno. Kajti ameriške baze so tik ob sovjetskimi mejah in z njih do Moskve in drugih ruskih mest ni daleč.

Kar je pri tem še vredno poudariti je to, da tekmujoče velesile in druge države še nič ne verjamejo, da je bila svetovna vojna št. II. res zadnja, pa se pripravljajo na tretjo. Špijonske službe imajo v teh pripravah zelo važno vlogo. In imele jo bodo dokler ne zavladajo med deželami vera v vzajemnost namesto da kujejo načrte kako uničiti druga drugo.

Kardinalski zbor dobil v ameriškem tisku izredno veliko reklame

Ceremonije v Rimu, z ustoličenjem novih kardinalov, so končane. In tudi šunder o njih v tisku in v radiu, ter v filmih je ponehal.

Ameriških časnikarjev, časniških in filmskih fotografov je prišlo več sto v Rim, ki so polnili s svojimi poročili zrak in pa nesto kolon v dnevnem tisku.

Ustoličenje kardinalov je bila pompozna stvar, tako pompozna, razkošna in izven sodobnosti, da te mora spominjati samo na “temni srednji vek”.

Novoimenovani kardinali so prišli v Rim po rdeče klobuke večinoma z letali. Največ z ameriškimi letali, ki jim jih je dala na razpolago naša armada in mornarica. Newyorški nadškof Spellman — sedaj kardinal, si je najel v enem najlepših hotelov v Rimu zase in za svoje spremstvo ter sorodnike 40 sob. Slično so se postavili drugi novi kardinali iz Amerike ter njihni spremljevalci. In ker vedo, da je v Italiji pomanjkanje, so poslali že par tednov pred ustoličenjem v Italijo posebno ladjo živil ter drugih potrebnih, da ne bi obremenjevali nizkih italijanskih zalog.

Vse ceremonije so se vršile v dragih oblačilih; vse je bilo

PROLETAREC

BIVSI MADŽARSKI PREMIER LASZLO DE BARDOSY, ki je bil v sled službovanja Hitlerju in fašizmu obsojen na smrt, je sel pogumno pred strele. Predno so spustili vanj salvo, je zaklical, “Bog obrvaruj Madžarsko pred temi banditi!” — Laszlo je smatral vsako socialno reformo, posebno se parceliranje vlepovestev med kmete, za “komunizem” in banditstvo. Po prejšnji vojni je Bog take klice madžarskih velikašev “ušlišal”, a sedaj pa so se morala tudi nebesa sprizniti z dejstvom, da je fevdalizma na Ogrskem konec.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Rimsko slavlje

Zadnje dni se je na odru splošne javnosti razmahnil Vatikan.

Kakšen prizor bi to bil in kakšna zadrega, ako bi pred te oškratane in omitrane cerkvene “prince” stopil tisti, čijega nasledniki in namestniki pravijo da so?! Kaj bi mu na primer odgovorili, če bi jih vprašal, čemu vsa ta bleščeča maskarada?

Čemu so jim po deset in več vatlov dolge vlečke, ko je po svetu na milijone bosih in nagih siromakov? Čemu dragocene vezene, čipke, zlato in dragulji, kamor se ozreš, ko se ljudstva mučijo za skorjo kruha? Kako si upajo zbirati vdovine noviče, pa jih izdajati za tako ničvo šaro? Kako si upajo odpreti usta in klicati pekel nad posvetno nečimernost, ako pa dajejo sami vzgled vrhane nečimernosti? Kako si upajo poveljicovati in priporočati zadovoljnost z malim, pa skromnost in ubo-

stvo, ako pa se sami obdajajo z lišpom, kot si ga morejo omisliti le še indski maharadže? Ti slednji so vsaj toliko pošteti, da s svojih pozlačenih stolov ne kažejo v oblake, češ, tam je cilj! Tu doli je le dolina solz in pokore in odpovedavanja...

Sicer se pa jim ni bati, da bi jih kdo motil. Kajti jim je na podlagi svetega pisma zagotovljeno, da ne bo “sina človekovega” do sodnega dne na zemljo. Dotlej pa miške lahko brez skrbi plešejo... Tako upajo.

Utegne pa se zgoditi, čeprav ne še v tem stoletju, da se bo začelo svitati v glavah onih, ki si dandanes še zmerom v potu svojega obraza služijo svoj kruh, in ki se zategadelj ne morejo razgledati, ne morejo razmisлити. Ali ko si bodo butaro vsakdanjih skrbi, ki jih danes še pritisaka na možgane, ojašali, bodo oni zahtevali odgovor.

Takrat bo dvoobraznost in

okinčano z zlatom in srebrom, z dragulji, diamanti in drugimi tragami kamni.

Biblija pripoveduje, da ko je Bog poslal svojega sina na svet, da odresi človeštvo, sta njegova mati in rednik jezdila na oslu. Bežala sta in se skrivala ter živela v revščini. Toda njegov namestnik na zemlji pa je obdan z biseri in s pompom kot ga ne pozna noben dvor več na svetu.

Ljudje imajo radi sij, ki jim slepi oči in pamet in zato je bilo celo v ameriškem in v angleškem tisku, ki je večinoma posest protestantov, toliko hrupa o novih “princih” rimske cerkve, kot da se je dogodilo bogve kolikšno čudo.

A vzrok je drugi: Pij XII. je svoj kardinalski zbor razširil izven Italije kot še nikdar doslej s prozornim namenom, utrditi svojo hierarhijo in njen politični vpliv v “sveti vojni” proti socializmu in Rusiji.

Od kar sta Hitler in Mussolini propadla, je hierarhija svoje politično gibanje preustrojila na podlagi demokratičnih gesel in “socialnega” krščanstva.

Prej je sedela na plotu, v kolikor ni fašizma “proti komunizmu” direktno podpirala. Ni je enciklike, ki bi bila napisana proti osišcu, ali proti Hitlerju, Mussoliniju, Hirohitu in Francu. Podpirala je klerofašista Paveliča na Hrvaškem, monsignorja Tiso na slovaškem, klerofašista na Bavarkem, v Avstriji, v Sloveniji itd. A po volji pa so se morali stari vravki kajpada vsled svoje povezanosti z osiščno politiko “umakniti” in nasledile so jih nove katoliške stranke. In to stranke, ki imajo za sabo vso organizirano silo hierarhije in s tem zasombom med tisto maso, med najnevednejšo maso, kateri je “gospodova” beseda s prižnice ali pa iz spovednice navodilo in ukaz, po katerem se je treba zvesto ravnavati.

Ta politična cerkev, z verno, nevedno maso na svoji strani, je danes politično znova močna, bodisi v Italiji, v Nemčiji, v Belgiji, v Avstriji in na Madžarskem. In bila bi močna tudi v Sloveniji, na Hrvaškem in Čehoslovaškem, ako bi novi pokret ne sklenil s politiko cerkve obračunati in ji dovoliti le bogoslužje.

Cerkve, ki je v Rimu znova demonstrirala svoj starodavni pomp, se zanaša na pomoč privilegijev, katerim služi. In ako svobodomiselnih elementov in prizadetih deželah se mislijo na borbo proti nazadnjaštvu in srednjeveški temi, se bodo morali pripraviti boljše kot pa so bili dosedaj pripravljani. Politični klerikalci se sicer sedaj postavljajo za branilca demokratičnih načel, ampak prav tako lahko bo ob prvi priliki spet za fašizem, kakor je bil ob prihodu Mussolinija v Italijo, potem v Avstriji, na Slovaškem, Madžarskem, v Beckovi Poljski, v latinski Ameriki in drugje.

Ceremonije v Rimu niso bile samo v “večjo čast in slavo božjo” temveč za družabni red privilegijev, ki prosperajo na račun ljudske ignorance in bede.

dvojnih mer konec.

Sploh je bilo to rimsko slavlje nekakšna skrbno preračunjana svatovščina, zlasti kar se Amerike tiče. Nehote me spominja na neko drugo slavnost, takozvano “poroko Evrope z Azijo” za časa Aleksandra Makedonskega.

Aleksander se je bil namreč po svojem posrečenem vojnem pohodu v Azijo oženil z eno od Darijevih hčera (dasi je bil že oženjen z Roksano). Z njim vred se je oženilo devetdeset njegovih generalov ter tisočero njegovih vojakov. Vsi so si vzeli za žene Perzijke. To velikopoteznost so imenovali “poroka Evrope z Azijo”. Ali vključ temu se je Aleksandrovo kraljestvo kaj hitro po njegovi smrti razbilo.

Rimsko papeštvo ne bo tako kmalu konec. Stoji skoro že dva tisoč let. Zavrta se je bilo v stari pomehkuženi paganski Rim in pospešilo njegov razpad. Okoristilo se je z dediščino rimskih cesarjev ter se je nalezlo v njihovega imperializma. Ko so na Rim navallila divja germanska plemena in ga premagala, se je rimski škof takoj povezal z zmagovitimi vojevodji. Ali je rimski škof — kar je papež — v tem pogledu kaj drugačen od papeža onega časa?!

Ze prav zgodaj so si cerkveni poglavarji postavili za cilj enotnost posvetne in cerkvene oblasti. In če bi bili v svojem pohlepu vsaj nekoliko zmernejši, bi bili nemara uspešni. Saj so dosegli, da so se razni močni posvetni knezi papežu podrejali, jemali od njega dežele v fevd in tako dalje. Svoj višek pa so dosegli v srednjem veku, ko so poleg poglavarja cerkve postali tudi absolutni monarhi v svoji državi in je njihova moč in oblast — ne osvetlila, pač pa zatemnila vso Evropo! Posledica so bili razkoli in narodi so se oddahnili.

Toda Rim se ni podal. S svojo politikio se je le potuhnil in previdnejše spletkari vse do poslednjih časov.

Zadnja vojna je bila za papeža — pa se naj že imenuje Pij ta ali ta — velika šola. Spoznal je moč Rusije in Amerike. Spoznal tudi, da bi brez njiju prav gotovo vključ podpisanim konordatom z Mussolinijem in Hitlerjem njegova skala hudo trpela, če bi sploh obstala. Spoznal je dalje, da si bo moral poliskati močne zaslobme zunaj Evrope. In tako je počastil Ameriko — s štirimi kardinali. Poleg je celo dal namigniti, da utegne biti prihodnji poglavar cerkve — Američan...

Kaj hočete več?

Japonci imeli žalostno obletnico

Dne 11. feb. so Japonci praznovali 2.606. obletnico ustanovitve japonskega cesarstva. Toda letos je bil praznovan brez parad, brez svečanosti in v veliki potrnosti.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Za naše časnikarje so nastali pravi medeni tedni. Z vstoličenjem novih kardinalov v Rimu ter z lovljenjem ameriških in kanadskih vohunov, kateri so baje prodali gotove tajnosti ruskim boljševikom, tajnosti se menda ticejo atomske sile — imajo v resnici dobre čase. V Rimu so naši meščanski časopisi in revije natrpali fotografov, da se njim Rimljani smejejo. Češ, “protestanti ste, pa se vam gre za take ceremonije, za katere se v Rimu le malokdo briga. Mi smo se takih reči naveličali za časa Mussolinija.”

Ze več kot mesec dni traja ta spretna katoliška propaganda v tej deželi, katera je s pomočjo senzacionalnih buržvaznih časopisov, revij in radija dosegla vse plasti ameriške javnosti. V dolgih člankih opisujejo razni najeti poročevalci kaj da bodo prečastiti gospodje kardinali jedli, delali in kakšna bo obleka teh eminenc. List Chicago Daily News je objavil članek, v katerem je bilo opisano oblačilo teh gospodarov. Kardinalska obleka, katera je v večini iz svile, stane čez pet tisoč dolarjev za posameznika, neključivši rokavice, dragocenih prstanov in druge zlatnine. Pač, precej se je spremenilo od Kristovih časov, kateri je vsa dolga leta nosil isto suktnjo, ter umrl, kot pravijo v sv. pismu — gol na križu. Priznati je treba svetemu očetu v Rimu, da je zelo spreten diplomat. Ve, kako dobiti brezplačno propagando, ter s prodajanjem rdečih klobukov ameriškim škofom — tudi precej denarja.

Propaganda proti Rusiji stalno narašča. Najprvo se trdi, da glede atomske sile ni nobenih tajnosti, da je lomljenje atomov znano učenjakom menda po vsem svetu. Ta tajnost, katera ni tajnost in je vendarle velika tajnost je znana samo gotovim ljudem v Zd. državah in kot je oficijelno izjavil državni tajnik Byrnes, je tajnost, kako napraviti atomsko bombom, izključno last Zd. držav. Niti Anglija, ne Kanada, ne lastujeta te skrivnosti. Je v resnici težko povedati in pojasniti zakaj love te ljudi v Kanadi.

Da je vohunstvo, kajpada pod lepšim imenom v splošni rabi, to je menda jasno vsem. Naša država vzdržuje ogromno špijonsko organizacijo, isto tudi druge države, vključivši Rusijo. Znano je tudi kako so se vse zavezniške države teple, katera bo dobila in zajela več nemških znanstvenikov, ki so se pečali z vojaškimi iznajdbami. Kajpada, te vključujejo tudi atomska raziskavanja.

Znano je, da je naša vlada pripeljala v to deželo več stotin takih ljudi. Pri tem ni bilo vprašanje, ali so bili naciji ali ne. Isto se je delalo na angleški ter na ruski strani. Vprašanje nastane: Kje je tista zaupnost in bratstvo, o kateri se je toliko govorilo med vojno? V tej deželi se že skoro eno leto vrši odprta propaganda proti Rusiji ter se brez ovinkov namigava z neizogibno vojno. Vsak ruski industrialni ali diplomatični korak se tu smatra za izziv, dočim naši kongresniki in senatorji govore stvari, katere so glede Rusije v resnici izzivalne. Priznati je treba, da smo v povojnem času ter da so taki časi vedno polni stvari, katere so nevarne in razburljive. Toda delati en standard zase ter nekaj čisto drugega za druge — le ni prav. Mi vemo, da tudi v Rusiji ni vse dobro in da je mogoče tudi tam malo preveč rožljanja s sabljo. Ali pomisliti je treba današnji in pa prejšnji rekord kapitalističnih držav od ruske revolucije dalje. Pomisliti je treba silovito tajno in odprto propagando proti komunizmu, katero vrši ne samo katoliška cerkev ampak vsa svetovna reakcija. In s tem se misli Rusijo. Ustaviti ekspanzijo sovjetov s silo če je treba — to je njih načrt.

Da Rusija ne počiva vključ velikanskemu delu povojne rekonstrukcije, je dokaz Stalinov govor, v katerem je pojasnil prejšnji in sedanji položaj kapitalistične ekonomije ter ob enem delo, katerega rusko ljud-

stvo mora izvršiti, da si zavaruje svojo državo. Mnogim ameriškim državnikom se je to zdelo rožljanje s sabljo, ali tega rožljanja je bilo že preveč tudi v tej deželi, še posebno z atomsko bombom.

Po svetu

Zborovanje zedinjenih narodov v Londonu se je končalo brez posebnih zaključkov. Vso stvar bodo menda ponovili prihodnje pomlad. Stvari so kot so bile. Rusi in Angleži so še vedno v Iranu, Angleži na Grškem, v Indoneziji, Egiptu in Lebanonu. Rusi v Mandžuriji ter Francozi v Lebanonu in v Indo-Kini. Govorilo se je mnogo o svobodi kolonialnih podaničnikov ali naredilo se ni ničesar.

Jugoslavija je oficijelno protestirala po ruskem zastopniku Višinskemu glede poljske Andersove armade, katera je v bližini jugoslovanske meje, ter katera namen je streti komunizem v Jugoslaviji. Bevin je proti temu protestiral, češ, da to ni resnica. Mogoče da ni. Ali nekaj čudnega je, da Anglija plačuje in hrani veliko Poljsko armado, katera šteje več kot sto tisoč oboroženih mož in katera stalno narašča. Da je to fašistična armada, o tem ni govora. Ta armada, v kateri je precej jugoslovanskih reaktorjev, je nastanjena v bližini jugoslovanske meje. — Zakaj?

Pri nas

Predsednika Trumana formula glede povišanja plač in cen je bila objavljena. Delo se je začelo na jeklenem polju, ali verjemite mi, da ljudje, kateri lastujejo železo, ne bodo izgubili svojih profitov. Povišanje cen pri toni železa odpravi vsako nevarnost glede tega.

V senatu so končno s svojim “filibustrum” zmagali senatorji z juga glede zakona enakopravne zaposelnosti. To senatu gotovo ni v ponos. Veliko hrupa je napravil s svojo resignacijo tajnik notranjih zadev Harold Ickes, kateri je pošteno opral administracijo v Washingtonu vključivši predsednika Trumana.

Naše gibanje

Ameriški družinski koleder je izšel. Upamo, da bodo sodrugi in naši prijatelji po deželi razumeli letošnje težave pri tej publikaciji. Ta knjiga je letos posebno lična in bogata. Mislim, da ne bo posebnih težav pri razpečavi. Apeliramo na vse naše somišljenike, kateri težko čakajo na to knjigo, da storijo vse mogoče, da se v najkrajšme času razproda.

Ta kolona bo za nekaj časa prenehala. Njen pisec se je zopet pripravil na dolgo, dasi lep pot v Mehiko. Na tej poti bom ogledal stvari, katerih nisem videl na prejšnjih posetih v to deželo. Obiskal bom tudi naše ljudi v Mexico Cityju, kateri tako pridno delajo za naše brate v stari domovini. Skušal bom priti v stik z raznimi delavskimi voditelji v Mehiki, še posebno letos, ko je leto predsedniških (Konec na 3. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Le kako so mogli delavci sploh kdaj verjeti, da nastane po vojni doba “navadnega človeka”, to mi nikakor ne gre v glavo! Mar ne vedo, da v družbi, v kateri vladajo industrialni in finančni knezi, bo navaden človek zmerom le navadna para!

PRIPOVEDNI DEL

UPTON SINCLAIR:

Mednarodna brigada

(Konec.)

Emil Kleber je po rojstvu Avstrijec, a je sedaj kanadski državljani; boril se je z Rusi zoper bele invazijske armade in s Kitajci zoper Japonce. Je mož srednjih let, zastaven in mirnega ponašanja. Nosil je srjaco brez ovrtnice, znak, da je v vojni, ne pa na paradi. Govoril je francoski, zelo počasi, po vsakem stavku je napravil odmor, da so mogli prevajalci njegove besede prevesti.

"Sodrug! iz mednarodne brigade! Nastala je legenda, da so Marokanci in fašistovska tujska legija nepremagljivi. Naša naloga je, da to legendo razbijemo. Marokance in fašiste bomo nagnali v beg. Pokazali bomo prebivalstvu, da se da zmagati. Ne bomo se umakali.

Madrid ne sme biti osvojen! Prosim vas, da dvignete stisnjene pesti v proletarski pozdrav, in mi obljubite, da boste okope, ki vam bodo odkazani, držali. Ljudstvo naj zmagata na vsem svetu! Ils ne passeront pas! No pasaran! Ne bodo prodrli!"

6.

Korakali so po široki Calle de Atocha (Madridska ul.), spremjajo jih je počča množica, ki jim je klicala v pozdrav. Če so postali Marokanci legenda, je postala tudi mednarodna brigada legenda. Sedaj je vendar že prispela in Madrid je bil rešen. Prebivalstvo, ki je bilo že do cela obupano, je dobilo ta dan več dobrih vesti. Prispelo je pet tisoč katalonskih miličnikov. Razen tega se je razvedelo, da so se ruski bombniki končno vendarle vrgli zoper Hitlerjevo in Mussolinijevo letala, ruski tanki so bili pripravljani, da zaustavijo sovražne tanke, ki so se vlekli preko vladnih okopov od Badajosa pa do madridskih vrat.

Z veseljem in z ljubeznijo so Madridčani pozdravljali inozemske branitelje, toda slednji so trčili kmalu tudi ob sovražstvo in nevarnost. Na nebu krožijo letala in nenadoma napolnita ulico slepeče svetel plamen in strašen grom, kakor bi prav v bližini udarila strela. Črni oblaki dima — in ko se dim počasi razkadi, opazi oddelek, kako leže na tlaku deli človeških teles, noga, ki je oblesna še v hlače, iz katerih bruhna curek krvi. Neki osel je nosil dvoje vreč melon in sedaj je ves tlak spolzel od oslove krvi in rumenih melon.

"Naprej!" zakličejo častniki in oddelek odkoraka dalje. Zopet eksplozija, to pot poleg kolone; pročelje neke visoke hiše se nagne in zgrudi na cesto — opeka in malta, jeklo in les, železna postelja in napeto natlačena zofa. Hitro odskočijo vsi

na stran, da se izognejo temu nenadnemu kataraktu.

"Morali so izvedeti, da prihaja naša brigada", je omenil narednik Rudi Messers in ostali so mu pritrdili. Slišali so že o "peti koloni" — o fašistovski organizaciji, ki je ostala v mestu in ki je bila pripravljena, da stopi pri prvem znaku slabosti v taboru braniteljev v akcijo.

Nemški in italijanski bombniki so sistematično poizkušali ustrahovati civilno prebivalstvo. Tu in tam so bile v tlaku jame, videl si razbita izlozobna okna, cel blok hiš brez šip. Toda ljudje so hodili po opravkih, če se niso ustavili, da bi pozdravili inozemske branitelje. Ljudje vzdrže vse, kar morajo vzdržati, in bi bili prav začudeni, če bi naprej vedeli, koliko morajo vzdržati.

Clani brigade niso bili sedaj več v rdeči Kataloniji. Rdeče in črne zastave so bile tu redkejše, zato pa so videli več škrlatno-rumenih-modrikastih zastav ljudske republike. Zasebno gospodarstvo so pustili tu v miru, v kolikor ne dela za vojne potrebe. Naloga, da se oskrbi milijon ljudi z živili, čeprav so bombniki dnevno metali na vse železnice in avtomobilske ceste bombe, je zahtevala mnogo truda in spretnosti.

Madrid je že ves teden neprestano grmel od topovskega groma. Ob zapadnem robu mesta so se vršili neprestani boji — in mednarodna brigada se je bližala tej fronti s hitrostjo šestih kilometrov na uro. Z vsakim korakom je postajal hrup močnejši. Ljudje so jim s ceste kričali, da se miličniki zopet umikajo. Na vsakem cestnem križišču so morali plezati preko barikad. Povsod so kopali strelske jame. Gospod Franco bi zavzettej Madrida moral drago plačati!

7.

Manzanares teče zapadno od mesta. Je močno zapeščenjena, mirna reka — razen pomladi. Otroci spuščajo po njej ladjice. Šest mostov drži preko nje in tam, kjer teče skozi mesto, je kanalizirana. Meter visoki zidovi iz kamna in cementa uravnavaajo njen tek. Ti zidovi varujejo mesto pred poplavami in mestni očetje so jih radi lepšega okrasili s travo in cvetlicami. Najbrže pa niso nikoli mislili na to, da bodo ti zidovi nekoč še v drugem oziru varovali mesto: So namreč tako globoki, da tank ne more preko njih.

Ob notranjem bregu te reke je dobila mednarodna brigada svoje postojanke. Tu so bili izkopani jarki, prav dobri jarki, tako globoki, da se je dalo v njih stati; vreče, napolnjene s peskom, so bile tu naložene, med vrečami so bile napravljene

ne strelne line za puške. Te jarke so izkopal Madridčanke, ki so pravkar dovrševale svoje delo. Vse prepotene od težkega garanja so se naslonile na lopate in za hip počivale, da bi pozdravile dospelo junake. Vsaka ženska je imela poleg sebe kako orožje za slučaj, če bi prišli Marokanci, čisto samo kuhinjski nož.

Devet sto mož generala Kleberja je prevzelo približno dva kilometra fronte v severnem odseku Manzanaresove linije. Na vsak meter je prišel torej približno po en mož. Neki častnik na konju je odkazal posebnim oddelkom njihove odseke. Ljudje so poskakali v jarke, odložili prtljago in se takoj postavili k strelnim linam, da bi pazili na Marokance.

Na drugem bregu reke, onstran parka, stoji hiše in takoj za temi hišami so se bojevali. Pokali so strelji, strojnice so regljale, hiše so gorele in nad vsem je visel oblak dima. Krogle so žvižgajoč letele nad glavami dosele — letele so kakor koblice.

Iz hiš so prihajale gruče ljudi, nekateri so tekli, nekateri so šepali, nekateri so se opirali na tovarise; bili so to miličniki v modrih ovehalnih in alpargetah (sandalah). Imeli so rdeče zvezde na čepicah in pogosto rdečo kri na telesu ali obleki, v obraz so bili umazani od smodnikovega dima in umazani; njihovi obrazi so izražali strah. Sepaje so prebredli nizko reko, zajeli včasih prgišče vode, da bi si izplaknili usta ali oprali pot iz oči. Včasih so pridirjali kakor zblazneli, metali proč puške, poskakali preko obrežnega nasipa; spopli so kakor psi in kričali: "Los Moros! Mavri!"

Taka panika je nalezljiva.

"Fantje!" je zaklical narednik Rudi Messer. "Prav zato smo prišli vendar sem kaj!" Zdelo se je, kakor bi že od mladega ne delal drugega, kakor povelejal vojakom. "Ne pozabite na povelja! Streljajte samo na povelje! Sele, kadar pridejo do roba obrežnega nasipa in hočejo poskakati raz njega. Ko jih zagledate, si prižgite cigareto in jo enkrat potegnite! Ne pasaran!"

URANIJ NA ČEŠKEM

Poročevalec agencije ONA je pisal 27. januarja iz Karlovih Varov na Češkem sledeče:

Po mojem obisku v edinem rudniku Uranija v Evropi sem prepričan, da Amerika ne bo imela dolge monopolne atomske bombe. Rudnik se nahaja na Česoslavoškem v Jachimovu, nedaleč od nemške meje.

Se meseca septembra je bilo v rudniku zaposlenih komaj 140 nemških delavcev, dočim jih zdaj dela preko 200, pod nadzorstvom čeških in ruskih inženirjev. Poročila, da so Rusi že uspeli izdelati svojo lastno atomsko bombo, niso videti tako neverjetna od tukaj.

Naj bo torej kakor hoče — dejstvo je, da imajo Rusi pod svojo kontrolo edini rudnik uranija v Evropi. Na vsem svetu so znani le trije rudniki tega obsega. In delo v Jachimovu naglo napreduje.

Prebivalstvo Jachimova je nemško, a mestecce je starodavno in zgodovinsko. Nekoč je bilo na delu preko 8000 rudarjev, ki so kopali srebro, katerega pa je pozneje zmanjkalo, ker se je rudnik izčrpal. Roentgen je pozneje odkril, da dajejo nekatera ležišča uranijeve rude posebne žarke. Za njim so francoski znanstveniki rodbine Curie pridobili iz te rude polonium in radium.

Nemci so tekem vojne močno povečali pridobivanje uranija. Meseca maja lani so tamonjši nacisti poskušali pognati vse rudniške naprave v zrak, kar pa je preprečil star češki rudar Peter Titl, ki je postal po osvoboditvi prvi župan tega okraja.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

volitev v Mehiki. Na svidenje v nekaj tednih!

Pozor! Ne pozabite veselice družva Slavije št. 1 SNPJ, katera bo na pustno soboto 2. marca v dvorani SNPJ.

VELIKE DRUŽINE POSTAJAJO V NASI DEZELI ZE POSEBNOST. Gornje v sredi je Mrs. W. J. Dabney, stara 23 let, ki pa ima vzlic svoji mladosti že osem otrok. V sredi sta njena zadnja dvojčka., in vsi drugi njeni otroci so dvojčki. Najstarejša sta bila rojena 1937.

KAJ NAJ BO Z NOVO AVSTRIJO IN V KAK NAMEN SE JE NAJ USTANOVI?

Avstrija je strateško jako važna dežela. Zavezniki so jo med vojno pozivali, da se naj upre, pa bo dobila čimboljše mirovne pogoje. A v resnici ni bilo v nji nobenega odpora. Socialiste v nji je pobil klerofašistični puč, kar pa je starih še ostalo, so jih pogнали v koncentracijsko kempu.

Vendar pa ima Avstrija prav zaradi svoje lege še vašno vlogo. O nji je napisal Gustav Herzog (ONA) sledeči članek:

Kako je v Avstriji?

Vse več in več čujemo tukaj na Dunaju, v kavarnah, na cesti in povsod, kjer se zbirajo ljudje, opazke, ki izražajo prepričanje, da je bilo pod Hitlerjem vendar 'nekoliko bolje'.

To je, čisto na kratko povedano, problem današnjega dneva na Dunaju, ki se bo iz neznatne malenkosti razvil v nevarno rakano, ako se v Avstriji ne bo kmalu nekaj spremenilo. Eden visokih avstrijskih uradnikov je nedavno dejal, da bo "mati Avstrija" v teku enega leta bankrotirala v materijalnem in moralnem pogledu, ako te spremembe ne pridejo jako kmalu.

Stirje zdravniki, ki obujajo tega bolnega otroka — Avstrijo — niso istega naziranja glede metode, katere velja uporabljati. Najraje bi videli, da bi si otrok sam zopet pomagal na noge. Toda otrok ne kaže nobene iniciative. Predsednik Renner in kancler Leopold Figl sta opetovano zahtevala, da je treba odpraviti demarkacijske linije, čes, da preprečujemo razvoj ravno te iniciative. Kadarkoli je inozemsko časopisje prineslo članke svojih korespondentov, ki so bili posvečeni temu predmetu, je zavladalo veliko veselje v avstrijskih krogih. Tudi ljudje iz naroda, katerih prva in največja skrb je vprašanje kako si preskrbeti potrebnih živil, verjamejo v to in mnogo razpravljajo o spremembi sistema okupacije.

Vzrok tega splošnega malodušja so ljudje, ki prihajajo iz bogatih predelov Avstrije, iz Vorarlberga, Tirolske, Zgornje Avstrije, ali Stajerske, kjer prideldujejo kmetije v visoko ležečih dolinah pšenice, mastno mleko in sladki med. Na Dunaju pripovedujejo sestradanim meščanom, da je pri njih vsega dovolj, in tudi, da se pri njih nacisti še vedno šopirijo in gospodarijo.

Stari nacistični gaulajterji, ki so se pritajili in katerih zavezniki niso zasačili, postajajo dan na dan bolj predrzni in zdaj v nekaterih krajih svoje propagande nič več ne skrivajo. Čim nekdo iz njihovega okraja potuje na Dunaj, mu naroče, naj dobro raztolmači Dunajčanom, kako dobro gre ljudem v krajih, katerih zavezniki ne nadzorujejo več od blizu.

Ta propaganda o mleku in medu, ki teče drugje, ima namen vzbuditi legendo o tako-

zavnih 'boljših časih' pod Hitlerjem.

Ako boste skušali dopovedati enemu teh hujšakcev, da je vsa sedanja beda in siromašnost le dedščina po Hitlerju, boste tvegali svoje kćti — ako pa se na varnem, vam bo dal v odgovor naslednje: "Seveda, seveda. Morda. Saj se ne pritožujem. Kar pripovedujem, so le suha dejstva."

To je ozadje razmer, v katerih si prizadeva kancler Figl dopovedati Avstrijecem, da morajo pokazati zaveznikom svojo dobro voljo. Vlada in časopisje ga podpirata, toda na shodih in sestankih, ki niso čisto javnega značaja, niti vladni uradniki niso optimistični. "Voljo imamo, toda moči nam manjka," pravijo. "Prav radi bi izruvali nacizem, s koreninami vred, toda zavezniki nam tega sami ne dopuste. Priznati pa je treba, da bi se zgodila prava katastrofa, ako bi danes odšli." Tako govore oni, ki so najbolj previdni.

Drugi so bolj ogorčeni in jezno naglašajo, da zavezniki

Avstrijecem sicer res očitajo, da ne nastopajo dovolj odločno proti nacizmu, obenem pa pri svojih podrejenih uradih drže na oblasti mnogo nacistov.

Nekaj mojih prijateljev se je nedavno vrnilo iz Stajerske, kjer so bili na kratkem potovanju. Prinesli so dokaze o tem. V Gradcu in v Celovcu so doživeli prave spopade z nacisti na cesti. V neki vasi so morali vprašati za pot do "Landhausa", kjer se nahaja sedež lokalne vlade. Zenska, na katero so se bili obrnili, se je zadržala nanje: "Kmetavs! Pravo ime je 'Gauhaus' — za nas bo vedno ostalo Gauhaus!" Gauhaus pa je ime, katero je Hitler uvedel na mesto starega Landhausa.

V vlaku iz Salzburga na Dunaj je moj bratranec dejal, da je Goering eden najhujših moralcev svetovne zgodovine — malo je manjkalo, da ga niso vrgli iz vlaka. V Salzburgu je stopila žena izrazitih židovskih potez v cestno železnico in je bila pozdravljena z besedami: "Pa so nam govorili, da so bili vsi Židje zadušeni. Jih vidite, že prihajajo nazaj. Tako kmalu!"

GRČIJA ŽE SKOZI STO LET POD ANGLEŠKO "ZAŠČITO"

Napisal za ONA DONALD BELL

Liberalno misleči ljudje povsod po svetu so prepričani, da je bila ruska pritožba proti britanski okupaciji Grčije utemeljena in bi v pretežni večini pozdravili kot dobrodošlo nepristransko preiskovanje britanske politike v tej deželi. Ampak te zahteve se na konferenci združenih narodov ni moglo uveljaviti.

Trenotno se nahaja na grških tleh približno 80.000 britanskih vojakov. To ni videti mnogo, toda Grčija je majhna dežela — tako da teh 80.000 do zob obo-roženih vojakov popolnoma zadostuje, da drže kakih 15.000 pristašev levičarskega pokreta EAM v zaporu in da so prepodili in razpršili 200.000 vojakov tega gibanja, ki se zdaj skrivajo po gorah. Zadolgi je teh angleških vojakov, da vsilijo grškemu narodu nezaželjeno vladno, ki je pokorna Angliji.

Ako bi Angleži evakuirali Grčijo, bi se sedanja vlada ne mogla držati. Verjetno je, da bi izbruhnili nemiri, toda glede tega je treba pomisliti, da meščanska vojna v tej nesrečni deželi ni nikdar prenehala in da tudi danes, navzlic navzočnosti angleških vojakov, nikdo ne bi mogel trditi, da je vse mirno od Peloponeza pa do macedonske meje. Druga posledica odhoda britanskih čet pa bi bila ustanovitev narodne vlade — take kot jo narod hoče in ki bi bila končno le sposobna uvesti mir

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tl, 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

zahtevala preiskavo britanske okupacije na Grškem. Toda krivo bi bilo radi tega dolžiti pokret, da je orodje v ruskih rokah.

EAM ni nikdar prejela nobenega orožja bodisi od maršala Tita bodisi od Rusov. Največ in najmodernejša orožje so dobili borci tega pokreta od Angležev samih. Ostalo pa so vzeli Italijanom po predaji maršala Badoglia.

Očividno je bila poglobljena naloga britanskih čet — kot je še danes — da zaduši pokret levice, ki jo združuje EAM. Najprej so poskusili priti do cilja s tem, da postavijo nazaj na prestol kralja Jurija, a pozneje, ko se je ta načrt izjalovil, se je podal Churchill oseben v Atene, kjer je potem ustoličil regenta nadškofa Damaskinosa in ga podprl z vso vojaško silo Velike Britanije. Vse grške vlade, ki so od tedaj sledile druga drugi,

so imele le to nalogo, — da potlačijo levico. Nekaj več liberalnosti je nastopilo šele s sedanjim ministrskim predsednikom Sophoulisom, ki ni tako popolnoma orodje Anglije kot Damaskinos, a tudi to še ne pomeni mnogo. Sophoulis trdi, da se nahajajo Angleži na Grškem, ker jih je povabila tja grška vlada sama. To je nekako takot, kot da bi angleški kraljevi namestnik v Indiji izjavil, da so angleške čete tam na zahtevo kraljevega namestništva... Kdo bi utegnil reči, da je s tem dokazano, da si indijsko ljudstvo želi angleške okupacije?

Poglobljeni cilj politike pokreta EAM je popolna likvidacija britanskega vojaškega pritiska na Grčijo. Skozi sto let je bil vpliv Britanije odločilen v vseh grških zadevah. Sredi preteklega stoletja so Angleži prinesli na Grško nemške predhodnike sedanjega kralja Jurija. Ponovno je narod pregnal te svoje kralje, toda vsakokrat so našli za tišje in zaslonbo v Londonu in se vrnili prej ali slej.

Lahko je razumeti nezaupanje grškega naroda napram Veliki Britaniji, ki je spet izkoristila težave grške vlade in polom njenih financ, da grško valuto popolnoma uklene v angleški blok sterlinga. To ji bo dajalo permanentno kontrolo nad gospodarskim življenjem te dežele. Britanska delavska vlada bi ravnala pametno, ako bi svojo politiko na Grškem temeljito preustrojila.

Hitler imel načrt za zasuzenje Poljakov

Na obravnavi proti nacijskim kriminalcem v Nürnbergu je bil prečitán dokument o Hitlerjevem načrtu za popolno zasuzenje poljskega naroda. Poljake bi se držalo v popolni ignoranci in se jih vzgajalo edino za hlapce. Hitlerjeve note o bodočnosti Poljakov so bile napisane 2. oktobra 1940. V njih je rečeno, da morajo imeti Poljaki samo enega gospodarja — Nemce! Vso poljsko inteligenco se mora uničiti. Poljske duhovnike bi plačevala Nemčija in mi jim bomo dajali navodila, kaj naj pridigajo, je pisal Hitler. Če bi se kak duhovnik ne ravnal po tem, bomo z njim napravili nagel konec. Naloga duhovnikov je držati Poljake v zabitosti. Da, slabo bi bilo za Poljake in druge slovanske narode, ako bi Hitler zmagal.

V nobeni angleški knjigi,

ki stanejo od \$2.50 do \$3.50 ne dobite

toliko gradiva, in vrh tega tako izborne vsebine, kot jo ima letošnji

AMERISKI DRUZINSKI KOLEDAR

Stane \$1.50. Naročite si ga iz knjigarne

PROLETARCA.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Kampanja za pomoč otrokom v stari domovini

Za Ameriški odbor jugoslovanskega relifa piše Anna P. Krásna

"Le rajaj, o j deca, le bodi vesela, pomlad ti zdaj cvete, čemu bi ne pela. Naučij se radosti, napij se prostosti, Ne misli na tugo, pozabi grenkosti!"

Da, še preden se bomo prav zavedli bo tu pomlad, in kdo na vsem božjem svetu se spomladi bolj veseli kot čista in svetla duša mladeži? Slednji izmed nas, ki mu je ali ji je tekla zibelka v stari domovini, se z otožno sladkostjo spominovogo sto vrača nazaj na cvetoče livade in travnike, gozdove in pašnike, loge in brajde, v mične vasi, trge, mesta in naselja posejana po vsej tisti lepi rojstni domovini, ki jo nosimo v svojih spominih. Tam smo rajali, se veselili pomladi in zgodnjih let življenja, kot to more le deca. O, da, tudi mladeži je pogosto kanila grenka kaplja v kupo življenja, pa ni bilo tako hudo, da bi se ne dalo preživeti, da bi odvzelo mladosti veselja do rajanja, do solncea, do pisanih livad in travnikov, do življenja samega...

Mnogo nas je, ki nosimo bridke spomine na mladost, ker nam je isto zagrenila ter uničila prva svetovna vojna... Ali kaj pa mladost dece, ki je ostala še živa v naši stari domovini po tej zadnji vojni? Kakšna je še življenjska, ki se je zajedla v dušo te dece? Kaj bo tej izstradani, goli in bosonogi deci prinesla pomlad v požarni in opustošeni domovini? Slišali smo iz ust onih, ki so prišli med nas pred nedavnim, da ima skoro do smrti zbijana Jugoslavija milijon in dve sto tisoč otrok, ki jim je treba pomoči... pomoči v hrani, v obleki, obutvi...

Milijon dvesto tisoč... to je strahotna številka za deželo kot je Jugoslavija. Tem strahotnejša, ker ima dežela poleg tega še tisoče in tisoče bolnih, bolehnih in podhranjenih ljudi, ki jim je treba pomagati nazaj k zdravju... v tisoče grede tudi številke onih, ki so se vrnili iz groznih taborišč suženjstva in smrti... tudi za te morajo skrbeti... Skrbeti morajo za preko 200,000 sirot, ki nimajo več očeta ne matere. Pa kako skrbeti, kot bi bilo potrebno, za vse, ko je dežela razdejana, ko so cele pokrajine uničene do kraja, ko leže neštete vasi in kmetije v pepelu, ko je sovráznik, od severa in juga odnesel iz dežele vse, kar se je odnesti dalo, ko je delal na vse kriplje na tem, da izvede svoj načrt za uničenje celega naroda.

Težko, težko je graditi in obnavljati v izropani deželi, ako ni pomoči od zunaj... pa tudi prosjačiti je težko... moloedovati in tožiti ter kazati na revščino... Ko je udaril sovráznik v deželo, ko je izdajalec pomagagal prelivati bratovo kri, tedaj narod ni prosil, ni moloedoval. Dvignil se je v neprimerljivem ponosu in zanosu in je branil svojo zemljo in svoj obstoj... bosonog, lačen, raztrgan, preganjan kot zver. Zdjaj pa je zmagala dobljena, sovráznik preganjan, ostala pa je beda, izčrpanost, pomanjkanje... proti tem je treba voditi drugačno borbo, borbo, v kateri lahko sodelujemo tudi mi.

Se spominjate, kako so se nam krčila srca, ko so se borili v tako težkih okoliščinah in jim nismo mogli pomagati dejansko nič? Kaj bi bili dali takrat, da smo jim mogli pomagati s hrano, obleko, obutvijo, medikalijami? Vsak grizljaj bi bili pripravljani deliti z njimi, odstopili bi jim bili lasten par čevljev, za lastno obleko bi jih odeli, deco bi jim nasitili, skratka, storili bi bili vse, da bi preprečili peklenski načrt sovrága, da uniči naš narod...

Mar mislite, da je tega načrta zdaj korice? Niti zdaleč ne. Milijon dvesto tisoč bolehnih in resno podhranjenih otrok v Jugoslaviji nam pričja, da se načrt še izvaja sam obsebi, medtem, ko se posebno v gotovih krogih v tej deželi deluje na tem, da se zviša količina hranilnih vrednosti (kalorij) nemškemu ljudstvu, ki je bilo skozi vso vojno dobro hranjeno, ker so Nemci sproti ropali in vozili domov pridelke in vse drugo kar so mogli zaseči v podjarmljenih deželah. Čitali smo tudi izjavo ameriškega zdravnika ki je bil v Jugoslaviji in v Italiji, ter je izjavil, da je videl več resnih posledic podhranjenosti pri otrocih v Jugoslaviji in v enem dopoldnevu nego v Italiji v pol letu... In tudi Italija je ropala po Jugoslaviji, je pomagala k izvajanju načrta iztrebljevanja, je morila naše ljudstvo, požigala vasi, uničevala kmetije, puščala za seboj strahotno gorje; na tisoče sirot, ki danes potrebujejo naše pomoči...

Kampanja za zbiranje otroške hrane nudi vsakemu priliko, da reši življenje otroka v starem kraju, da pomaga nazaj k zdravju in k radosti zlate mladosti zapuščeniim sirotam v naši rojstni domovini.

Sodelujte v tej kampanji in pošljite zavoje z otroško hrano, obleko in obutvijo naravnost na: **ACYP Warehouse, 161 Perry St., New York, N. Y.**

Našim ženam in dekletom se priporoča, da se zavzamejo za krojenje takozvanih "layettes" ali perila in potrebščin za dojenčke. Našim mladim materam v stari domovini bo zelo prav prišlo, ako dobe kaj teh prepotrebnih reči iz Amerike. Tu so navedeni predmeti, ki naj tvorijo "layette":

- 24 plenice (diapers);
- nepremočljiva rjuha (Rubber Sheet) 36x45;
- 3 omote (Flannel Wrappers);
- 3 srake (Baby Shirts);
- 3 posteljne odevjice (Cotton Receiving Blankets);
- 2 rjuhi—za posteljico (Sheets, crib size);
- 3 steklenice za mleko (Baby Bottles and Nipples);
- varnostne zaponke (Safety pins); milo (Castile soap); prašek za dojenčke (Baby Powder); vazelin (Vaseline).

Ako želi katera posameznica ali ženska skupina več podrobnosti o tem, naj piše na: **American Committee for Yugoslav Relief, 235 East 11th St., New York, N. Y.**

Odziv na apel za pomoč podhranjenim otrokom Jugoslavije je dosedaj lep in upati je, da bo tudi med nami zbrano mnogo otroške hrane, obleke in obutve, ki bo pomagala nazaj k zdravju in otroškemu veselju tisočerim ubogim sirotam v izropani stari domovini.

Demokracija v Alabamij

Črncem ni bilo dovoljeno glasovati pri primarnih volitvah v Alabami že 75 let. Eksekutiva demokratske stranke je nedavno sklenila, da naj jim bo v bodoče ta pravica dovoljena, toda le onim, ki imajo predpisane kvalifikacije. In če ista eksekutiva odloči, da črnci v Alabami kvalifikacij nimajo, pa ostanejo po starem in tako tudi bo.

Naj bo še pojasnjeno, da je Alabama "totalitarna" država, ker ima samo eno stranko, namreč demokratsko. Kontrolirajo jo privilegiji. Delavci, dninarji in kajzarji, so tam brez besede in brez veljave.

Mnogim ljudem je lastna zmota ljubeša, kakor tuja resnica.—Roda Roda.

ADRIA PRINTING CO.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

HELP WANTED

PERMANENT POSITIONS NOW OPEN

TYPISTS - CLERKS

GOOD STARTING SALARY

Free Hospitalization - Paid Vacations

WESTERN MEDICAL CORP.
415 WEST PERSHING ROAD
Boulevard 5800

MEN NEEDED AS

POLISHERS & BUFFERS

EXPERIENCED

Good Steady Position
Good Starting Salary

Kennedy Mfg. Co.
3255 WEST OGDEN

ASSEMBLY WORKERS

Steady. Good Working Conditions. Uniform and Hospitalization furnished

Randolph Laboratories, Inc.
8 EAST KINZIE ST

Secure your future with good established concern.

We have several openings for **Fur Cutters & Finishers**
Highest wages; Work throughout year; Air-conditioned shop; Excellent working conditions; Paid vacations; Must be German descent; Details and References with application wanted. Apply

Hogan-Hayes Furs
201 S. MAIN ST.
ANN ARBOR, MICH.

GENERAL ELECTRIC CO.

NEEDS

TYPISTS
STENOGRAPHERS
EDIPHONE OPERATORS

PLEASANT WORKING CONDITIONS

STEADY EMPLOYMENT

APPLY AT

840 South Canal Street
5th FLOOR

BOYS and MEN

TO WORK IN

BOX FACTORY

STEADY JOBS

IDEAL BOX CO.
333 W. 28TH PLACE

MEN NEEDED

TO WORK FOR

FLOOR MACHINE CO.

STEADY - GOOD PAY

Lincoln-Schlueter Floor Machinery Co., Inc.
512 SOUTH PEORIA

HIGHLAND PARK HOSPITAL

NEEDS A

SECOND COOK
DIETICIAN'S AIDE AND
DIET KITCHEN MAID

FULL MAINTENANCE
GOOD PAY

Call MISS DUNCAN
Highland Park 2550

A Young Lady Experienced & Capable in Small Office—Convenient associates—5 1/2 day wk. Convenient transportation Salary to start \$36.40—Apply

OZALID
325 W. Huron St. — Del. 4090

SETUP- MAN
and Apprentice Tool Maker
Steady work — Good Pay

RELIABLE ELECTRIC CO.
3145 Carroll Avenue

WE NEED

WELDERS

STEADY WORK
GOOD PAY

Wolter & Son
1040 W. Van Buren St.
Tel Haymarket 2474

GIRLS and WOMEN

Southwest Side Steel Co.
Needs at once

STENOGRAPHERS

PERMANENT POSITIONS
44 Hour Week
Starting salary \$27.50
VIRGINIA 0822
Mr. BURKE

OPERATORS

EXPERIENCED ON HOUSE COATS AND BATHROBES
Steady work — Good pay

MORE MFG. CO.
224 SO. MARKET ST.
3rd Floor

DIE CASTING OPERATORS

Man to take charge of die casting department

Must be experienced. To operate machine and change dies.
Steady job. \$1.50 per hour

BURNS SPECIALTY
2278 ELSTON

- GIRLS -

experienced in hand forming of lucite or girls with nimble fingers for delicate operation.
75c per hour
Also incentive pay

Bernard Edward Co.
705 WASHINGTON
FRA. 1767

WAITRESSES

Meals and uniforms furnished

GOOD WAGES

PAID VACATIONS

Carson, Pierie Scott & Co.
MEN'S STORE
Apply Basement—Lunchroom

DICTATOPHONE Operator—Experienced or will train; permanent position; good starting salary. Pleasant working cond. Apply Footwear Div. B. F. GOODRICH CO., 333 W. Lake St., 1st fl. — FRA. 4380

"Get set now on a steady job!"
Stenographer & general office work. 5 day, 39 hr. wk. Small off. \$140 per month salary.—Ferm. position. Apply at once
Dunlop Tire & Rubber Corp.
2420 S. Michigan Avenue.

CLERKS

Pleasant working conditions
Permanent positions
Good Salary

PURE OIL CO.
35 East Wacker Drive
Room 1944

MEN NEEDED in BAKERY STORE
ANETESBERGER
3505 No. Elston

HELP WANTED

- GIRLS -

FOR POSITIONS AS

Junior Clerks
Typists
Stenographers
Comptometer Operators
Experienced PBX Operators

APPLY

C. B. & Q. Railroad
547 W. Jackson Blvd.
Room 806
CHICAGO, ILL.

Jugoslav GIRLS

Work In Your Own Neighborhood

PROMINENT POSITIONS NOW OPEN FOR

TYPIST-CLERK

Good Starting Salary
Excellent working conditions
Good transportation
APPLY AT ONCE

National Cylinder Gas Co.
4700 West 19th Street

Name Your Own Salary

We Have Several Openings For

1st Class Stone and Diamond Setters

Jewelers, experienced on manufacturing of Gold Rings

Jewelers Polishers and Engravers

WRITE YOUR EXPERIENCE

I. B. Goodman Mfg. Co.
CINCINNATI, OHIO

Coat Foreman—Tailor

To produce a good quality coat that can be used in \$50 to \$75 retail suits for Individual Tailoring. Can you teach, plan and run a shop successfully? Write for details of experience to

NICK KARNO
206 ST. CHARLES STREET
NEW ORLEANS, LA.
or phone RAYMOND 3254

STENOGRAPHERS TYPISTS

General Office Clerks

Several openings available for young women.

Permanent positions
Pleasant, modern office.
5-day week

C. F. PEASE CO.
2601 W. IRVING PARK RD.
Ird. 2800 Mr. Jackson

TYPIST

General office work and key switchboard
Salary \$30 for 35 hours
Five day week
Milko Cone and Baking Co.
2016 Washburn

SPRAYERS

and experienced factory workers
VETERANS PREFERRED.

THE MERIT CO.
2125 W. Rice Street

M A I D

Competent young girl or woman for companion to elderly woman. Light housework, own room and bath. Lovely apartm. and pleasant working conditions. References required. — Phone Beverly 2482.

WAGNER BRASS FOUNDRY
1844 N. Ashland Ave.
Armitage 7908

HELP WANTED

GIRLS & WOMEN

AGE 18 TO 35

LIGHT FACTORY WORK
STEADY JOB - GOOD PAY

ADMIRAL CORP.

3815 Armitage Ave. - 4150 N. Knox Ave.

- GIRLS -

Experienced on Paper Boxes

Quad stayer feeder, single staying machine operator, also S. and S. wrapping machine

RACINE PAPER BOX CO.
215 SOUTH LOOMIS

WE NEED

SHOE STITCHERS

Experienced

GOOD OPPORTUNITY
GOOD PAY

Midwest Shoe Co.
512 S. PEORIA

OPERATORS

Power sewing machines; learn a trade; machine sewing is a well paid profession; we will teach you and pay you 65c per hour while you learn; trained operators can earn up to \$1.25 per hour.

Come in for an interview

M. Snower & Co.
361 WEST CHESTNUT

Warehousemen

NO EXPERIENCE
PAPER PRODUCTS
STEADY; INSIDE WORK
40 HR., 5 DAY WEEK

Sylvania Industrial Corp.
111 N. Canal Street
11TH FLOOR

GIRLS & WOMEN

FOR LIGHT, CLEAN FACTORY WORK

Good salary plus attractive bonus — Permanent work
Excellent working conditions
All insurance benefits

PERMO, INC.
6415 RAVENSWOOD

TOP WAGES TO

- MEN -

21 to 40 years
FOR FACTORY WORK
FACTORY CAFETERIA
STEADY JOB

Nubian Paint and Varnish Co.
1856 N. Le Claire
BERKSHIRE 5100

- MEN -

Ex-Service Men
NEEDED AT ONCE

STEADY JOB — GOOD PAY
LIGHT PLEASANT WORK

The J. F. Rowley CO.
521 W. Monroe Street

NEEDLE WORKERS (exper.)
Earn up to \$1.50 per hour.—
"You can also take work at Home." — Excellent working conditions. — E. H. Schliesen-berg, 65 E. South Water St., Room 2103.

GIRLS — WOMEN
wanted in
Glassware Shipping Dept.
Openings for part-time or full time work

GLASCO PRODUCTS
11 N. Canal Street

G-I-R-L
TO ASSIST IN OFFICE
Experience not necessary
Call or write
LIEBSCHEBROS.
Glenoe, Ill.
Phone GLENCOE 721

MOLDERS, BENCH & TUB
Permanent positions.
Excellent wages

Apply
WAGNER BRASS FOUNDRY
1844 N. Ashland Ave.
Armitage 7908

FILE CLERKS

Key Punch Operators
TYPISTS

Ideal spot for girls and women with fire insurance experience or willing to be trained. Security and advancement assured for those who qualify. Desirable environment and working conditions. — 5-day week

WRIGLEY BLDG.
SUPERIOR 0444

GIRLS - WOMEN

TYPISTS

and General Office Help
WILL TRAIN BEGINNERS
Steady positions — Good pay

Chicago Roller Skate Co.
4458 WEST LAKE STREET

WE NEED AT ONCE

BINDERY GIRLS

Girls with some experience in case making preferred.
Starting rate good
Please apply in person

The Barrett Bindery Co.
1330 W. MONROE ST.

STOCK HANDLERS

EXPERIENCED
STEADY JOB
GOOD PAY

Mid-America Co.
2309 SOUTH ARCHER

UPHOLSTERERS

STEADY FOR SEVERAL EXPERIENCED FURNITURE UPHOLSTERERS

Apply

Homer Brothers
3053 WEST GRAND AVE.

EXPERIENCED

TOOL & DIE MAKERS

STEADY WORK
45 HOUR WEEK
INSURANCE
HOSPITALIZATION

Oscar F. Carlson Co.
2600 IRVING PARK ROAD
Very good transportation

GIRLS and WOMEN
WANTED

FOR LIGHT, CLEAN
FACTORY WORK

Excellent wages for beginners
Good working conditions

Apply

G. J. AIGNER CO.
503 S. JEFFERSON ST.
Harrison 7414

WOMAN or MAID Any Age
No hard work.—Good wages

HOTEL OAK MANOR
211 N. Oak Park Avenue
OAK PARK, ILL.

FURNITURE REPAIR MAN
with car for outside work
GOOD PAY

HOMER BROTHERS
3053 West Grand Avenue

GIRLS and WOMEN — Learn yarn winding. A lifetime trade
Light, clean work. Excellent earnings. We need also girls for light packing. **Phoenix Dye Works**, 1963 N. Southport, on Armitage and Southport car lines.

Wire Straightener Mach. Operator. Experienced. Steady for right man. Good pay. German or of German descent. **TARA MFG. CO.**, 2815 Archer Ave. Victory 5698.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

LOJZ KRAIGHER:

OB SEDEMINDVAJSETLETNICI CANKARJEVE SMRTI

ENAJSTI DECEMBER

Dne 23. oktobra 1918 je padel Ivan Cankar vzrak po stopnicah na Kongresnem trgu 5 in si je pobil črepijo na zatilju. Rohrmanovi na Sv. Petra cesti 28 so ga vzeli v bolniško oskrbo in tam je 29. oktobra zjutraj nenadoma padel v nezavest in zapadal vsake četrte ure silovitimi božjastnim navalom z močno eyanozo, s peno na ustih in splošnimi krči po vsem telesu. Na kirurškem oddelku (primarija doktorja Stojca) v bolnišnici mu je po lumbalni punkciji in odtoku neke količine hrbtenične tekočine hitro odleglo; zavest se mu je vrnila, krči so izostali in stanje se mu je tako izboljšalo, da se je že 18. novembra lahko vrnil iz bolnišnice k Rohrmanovim. A že teden dni pozneje — 23. novembra — je dobil vročino in gangraenozno vnetje pljuč, bil je iznova prepeljan v bolnišnico na interni oddelek (primarija doktorja Jenka), kjer je težkemu obolenju radi srčne oslabelosti podlegel 11. decembra 1918.

Ob 27. obletnici njegove smrti se vsi presunjeni spominjamo velikega pokojnika, nenadomestljivega pisatelja, propovednika socialne tvornosti, čarovnika slovenske pisane besede. In še posebno pomenljiva je obletnica, ki jo to pot obhajamo, zaradi okolnosti, da imamo komaj za seboj drugo svetovno vojno — on pa nas je bil zapustil tik po končani prvi svetovni vojni. Ziveti v času med obema vojnoma, v času težkih, bridkih, nepričakovanih, nazadnjaških in nasilniških preizkušenj v neki zlagano osvobodilni Jugoslaviji bi mu skoraj ne bili privoščili; vendar — kakšna škoda, da ni doživel naše današnje, res svobodne Jugoslavije, ki je imel zanjo v svojem duhu zasnovan že skoraj ves koncept!

Kadar hočem pisati o Ivanu Cankarju in jemljem po vrsti njegova zbrana dela v roke, bi raje kar naprej le listal, listal, bral in bral in tisočkrat raje užival lepoto in razkošje njegovih tekstov, kakor pa pisal svoje zamzke. Med prebiranjem in požiranjem njegovih spisov rišem črte ob straneh, debele in zelo debele, enojne in dvojne, češ: to si zapomni, pozabljuje! Pa si iz same požrnosti pozabim zabeležiti, kje sem začrtal važne Cankarjeve stavke in odstavke — in ker se mudi, mudi, jih več ne najdem, čeprav je že največja sila, ko že stavec čaka. Ko pa zastavim pero, me vseeno obletava ena sama misel: Kaj bi negavil s svojo neobjelno besedo, ko imaš na mizi poleg sebe dvajset debelih zvezkov, ki so vsi polni najbolj dragocenih Cankarjevih misli v najlepši njegovi slovensčini, v najbolj udarnih, najbolj silovitih, najbolj izklesanih njegovih stavkih — najlepši spomenik njemu samemu! Kaj bi mnogo rogovilil s svojo neokretno in

poniglavo, prav nič resnično besedo? Odpri debeli zvezek, pa ti bo zapel na uho brneči zvon njegove besede, njegovga smeha in joka, njegove togote. On sam je že napisal, kar je v temle hipu — sedem in dvajset let po njegovi smrti — najprimernejše in tisočkrat lepše, kakor ti bilo tvoje blebetanje. In sem tudi to pot odprl, našel in bral: "Legenda je švabska, pravilno. Po mojem pa je vzkllila iz tal doline šentflorjanske. Ta edina rodi rastline take sorte.

Jezus je hodil po svetu, prišel je tudi k nam. Kraji so bili tako bogati, da se je sam začudil; kakor da jih je bil čisto povedoma ustvaril. Sel je, šel je po cesarski cesti; njegovo srce je bilo tako zvrha polno ljubezni, da je gledalo in iskalo, kam bi dalo svoj blago.

Na kantonu kraj cesarske ceste je sedel človek in je bridko jokal.

Jezus je stopil k njemu in ga milo vprašal:

"Kaj ti je, mož, da tako bridko jokaš?"

Človek je zmajal z glavo, ni pogledal, nič odgovoril.

Jezus pa se je nagnil k njemu in je rekel nadalje:

"Povej, kar je, da ti morem pomagati!"

Človek je rekel v svoje mokre dlani:

"Meni ni pomoči ne na zemlji, ne v nebesih!"

Jezus se je zgrozil in rekel:

"Jaz sem Jezus, tvoj Bog! Kdo si?"

Zaihtel je človek in odgovoril:

"Slovenec sem!"

Takrat se je Jezus sam bridko razjokal in je šel dalje po svoji poti.

Ta zgodba se, je vršila, ko je hodil Jezus po cesarski cesti; resnica je, da hodi še zmerom. Nekoč sem se pomenkoval s tovarišji, kako bi pač bilo z nami, če bi velik potres razmaknil zemljo. Koj so bili obrazi hudo resni in žalostni. Nisem se toliko začudil obrazom, bolj besedam. Vsi so rabili v svojih stavkih trpežno obliko, druge niso poznali. — "Kaj bodo z nami napravili?" — "Kaj nam je sojeno?" — "Kdo nam bo gospodaril?" — "Prav nikomur pa ni seglo v misel, da bi rekel "bomo" namesto "bodo". Z mnogoterimi križi in nadlogami je Bog obsenčil slovenske ljudi, napuha pa jim ni dal. Janez Trdina, ta Slovenec do konca nohtu, je zaradi ponižnosti nesramno pristrigel svojo najboljšo bajko. V sled golega spoštovanja do Janeza Trdine sem to bajko spet ustanovil, kakor se spodobi..."

Nato pripoveduje Cankar bajko o tujem graščaku, ki je za šalo upijalil kmetiškega fanta Matjaža, ga preoblekel v žido in zamaht in ga položil na gospodsko posteljo in vse tako uredil, da bo Matjaž, ko se bo zbudil, mislil, da je on graščak. Pa se

VNANJJI MINISTRI VELIKE TROJICE. — Ernest Bevin, Vjačeslav Molotov in načelnik našega državnega departamenta Byrnes se nič kaj ne vzamejo med sabo. Zdi se celo, da se v svojih nazorih glede miru in reševanja raznih spornih zadev celo bolj oddaljujejo. Namesto Molotova je na nedavni ustanovni konferenci organizacije združenih narodov načeljeval sovjetski delegacij podkomisar Višinski, ki je imel z Bevinom ostre spopade. Vzlie temu je Bevin v parlamentu dne 21. feb. dejal, da se ubjanja o vojni nevarnosti med USSR in Anglijo brez podlage, kajti nobenega vzpoka ni, čemu ne bi morale pogodbe za dvajsetletno prijateljstvo med njima takoj podaljšati na 50 let. Toda dnevnik "Pravda" in "Izvestja" napram Bevinu nista pokazala toliko spravljivosti.

je Matjaž res zbudil kot graščak z imenom Anzelj, poklicai valpata k sebi in odredil:

"Jaz, Anzelj, graščak te graščine, sem se enkrat za vselej spokoril, se odpovedal vsem svetnim izkušnjam ter pojdem v kloster. Grad in kar je notri in zraven, zapišem tistim, katerih je: kmetom, ki sem jih tepeel. — Zasuci pero, valpet, udari pečat!" — Kmetje so zijali nastežaj, nazadnje pa so zavpili vprek: "Bodi Matija naš graščak in kralj!"

Matjaž, ki je take besede slišal, se je neznanu razhudil:

"Prokleti koštruni! Enega psa ste imeli, da bi lajal nad vami, že blekečete za drugim! Koštrun je koštrun! — Zajahal je konja ter jezdil na hrvaško stran.

Tako se je Ivan Cankar hudoval in zgražal nad hlapčevskimi rojaki. In vendar je bila neomajna vera v njem:

"V naših srčih je zapisano, v evangeliju, da vstajenje pride, ker mora priti. Pa bodi se več hčianja in ponižanja, bodi pot na Golgotu še tako strma in strašna — uprimo oči v solnce: naše veliko jutro je blizu, v lica nam diha rosa zarja njegova."

"Kajti kolikor tisočev jih je padlo na bojiščih, kolikor tisočev jih je umrlo doma od vsega hudega: — ostalo jih bo še dovolj, da se zgodi, o čemer sem trdno in verno prepričan: na tem ogromnem pokopališču, na teh od solz in krvi bogato pognojjenih tleh si bodo zgradili sinovi in vnuki svetlejši, lepši dom, ki si ga bodo uredili po svoji iz trpljenja vzkipeli volji, po svojem, v novih spoznanjih dozealem razumu!"

"Na meni, na mojih plečih, na plečih delavca-proletarca sloni bodočnost slovenskega naroda, naroda proletarca!"

"Mi, kar nas je, mi vsi smo te misli, da je naš edini cilj, da dosežemo jugoslovansko republiko."

"Brez Trsta, brez morja bi bila svobodna, samostojna, demokratična Jugoslavija nemogoča."

(Konec prihodnjic.)

Zapadne sile ter Sovj. unija dva različna sveta

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pa žide v Palestini in druge, ker delavska stranka napram njim ni držala svoje obljube. Ni vzelo dolgo, pa so se začeli nemiri v Palestini, v Egiptu in v Indiji, v Indoneziji pa borba za neodvisnost, v katero je posegla Anglija z oboroženo silo, da jo zaduši v korist svojega in holandskega imperializma. Enako je nastopila v Indokini v prid Francije. Višinski se je na konferenci združenih narodov zavzel za zahteve indonezijskega ljudstva, napadal je angleško promonarhistično politiko v Siriji in Lebanona v zahtevah, da naj angleška in francoska okupacijska armada čimprej odideta.

Mirovna pogodba z Italijo Veliko nesoglasja dela tudi kovanje mirovne pogodbe z Italijo. Sestavljajo jo zastopniki Anglije, Zd. držav, Francije in Sovjetske unije. Tendence Angležev in Američanov je ohraniti Italijo staremu redu in obvarovati privilegije s tem, da se nudi Italiji čimveč koncesij in pa da se z njo, postopa kot da sploh ni bila v vojni proti nam. Rusija temu nasprotuje. Francija se je pridružila Američanom in Angležem in tako je Rusija

v komisiji za sklenitev mirovne pogodbe z Italijo ostala osamljena.

Atomsko bomba

K vzrokom za nesoglasja med zapadnimi silami in Sovj. unijo je došteti še atomsko bombo. Ko je kanadska vlada bušnila v svet z odkritjem sovjetskega špijonaže v Kanadi, da izve za skrivnosti atomske energije, so v Moskvi označili kanadski vik in krik za "ovo sovražno potezo" proti Rusiji. Rekli so, da je kanadski premier Mackenzie King podvzel te korake zato, da odvrne pozornost svetovne javnosti od angleških zlodejstev v Indoneziji, od nemirov v Indiji in od drugih perečih problemov.

Leon Blum za spravo

Vsi, katerim je resno za mir vedo, da je treba odnošaje med zapadnimi silami in USSR spraviti v red, če se hoče preprečiti novo vojno katastrofo. Raditega je francoski socialistični voditelj Leon Blum predlagal angleškemu premierju Clementu Attleeju, da bi šla v Moskvo konferirati s Stalinom in Molotovom, kar pa je Attlee odklonil — češ, da ne pričakuje od takega poseta nobenih koristi.

Neki ameriški kongresnik pa svetuje, naj bi se sešla Truman in Stalin sama in se domenila, kako ustvariti pogoje za mir po svetu. Kajti Anglija ne bi zmoгла napraviti Rusiji ničesar, ako ji Zed. države ne bi pomagale.

Anchibal Sinclair, ki je bil minister v Churchillovi koalicijski vladi, pa svetuje, naj angleška vlada povabi Stalina v London, kjer bo deležen navdušenega sprejema. Potem pa naj se snideta s Churchillom, ker samo on je zmogel govoriti tako odločno, da ga bo Stalin razumel in uvidel pri čem je.

Zal, da ni sedaj v ameriški vladi nikogar, ki bi mogel posredovati tako učinkovito kot je zmogel to pokojni Roosevelt. Ni ga državnik v nobeni sedanjji vladi, ki bi ga mogel nadomestiti.

Angleški toriji drezajo

Dasi so angleški toriji sedaj manjšinska stranka, imajo na angleško vnanjo politiko ogromen vpliv in diplomatski aparat britanskega imperija je še vedno njihovega kova. Nekaj teh torijev je to zimo na počitnicah v Floridi, med njimi Churchill, Leslie Hore-Belisha in Lady Astor. Vsi trije so mnenja, da se bo v Rusijo "najhitreje prišlo" in se jo pripravilo k "razumevanju", ako se Anglija in Amerika združita v skupno silo.

V Rimu pa je Pij XII. poskrbel, da je bilo ustoličenje novih kardinalov ob enem demonstracija proti imperializmu in tiranstvu — seveda tako, da je bilo vsakemu očitno, da imajo Rusijo v mislih.

Ako premotrimo sedanji položaj do dna, postane še nekaj drugega očitno: In to je, da je v ozadju vseh homatij kapitalistični sistem, ki se boji socializma in zato mu je Sovjetska unija trn v peti.

STE PETICIJE ŽE VRNILI?

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikanecv je že mnogo tednov tega razposlal peticije v prid nabiranja podpisov, ki naj bi podprli zahtevo Jugoslovčanov po pridruženju njihnih krajev Jugoslaviji, ki so jih zavzeli dali po prvi svetovni vojni Italiji v nagrado. Vrnite te peticije, ako jih še niste, nemudoma Združenemu odboru na naslov, kot je naveden v pismu, v katerem ste jih prejeli.

kovu v pest ameriška armada in ga letošnjega januarja poslala v Beograd. Tu je bil Nedič izpraševan in povedal tudi o svojih zvezah z Mihajlovičem. Ker je vedel, da bo na obravnavi, ki se je pripravljala proti njemu, obsojen v smrt, si je sam vzela življenje.

Mihajlovičevi agenti na Dunaju so označili Nedičeve izpovedi o zvezah med četniki in njim ter Nemci za neresnično. Mihajlovič, ki tabora s svojimi četami sedaj nekje v srbskih šumah, je zaveznikom že pred meseci sporočil, da ako izroče Nediča Titovi vladi, ga bo primorala oblatiti četniško vrhovno poveljstvo (Mihajloviča). Toda Mihajlovič je priznal, da se je nckaj njegovih častnikov res "spremenilo" v izdajalce in so prestopili k Nediču. Zanimal pa je, da bi on imel kdaj s kvizlinskim vodjem (Nedičem) "direktno kontakte". Naj se sedaj pere kakorkoli, dokazano je, da se je boril "rajše prcti partizanom" kot pa proti okupatorjem.

Prečitajte v tej številki v SANSovi koloni na 5. strani članek Lojzeta Kraigherja. On je po poklicu zdravnik, v prostem času pisatelj in velik poznavalec kulturnih delavcev slovenskega naroda, posebno pokojnega Ivana Cankarja.

IZ JOHNSTOWNA, PA.

Tu smo imeli stavko jeklarških delavcev, da je skoro vse počivalo. Ljudstvo je v napetosti in v negotovosti. Hitler je prerokoval, da bo njegov nacizem vladal nad Nemčijo in nad svetom najmanj tisoč let. In kje je danes? Nemčija nič ne ve, kaj bo z njo drugo leto in naslednja leta.

Tudi ameriško ljudstvo ne ve, ali bomo dobili ekonomsko krizo ali prosperiteto. Ali bo cene mogoče zaperiti ali ne.

Spremembe bodo — to je gotovo. Ne vemo pa, ali bodo na dobro, ali na slabo.

Naši fantje vojaki so se večinoma vrnili in uvideli, da so prišli v negotove razmere, v katerih nikoli ne veš, kaj še vse pride. To jim ne dela veselja, pa se je naše Slovensko bratsko podporo samostojno društvo "Moxham" odločilo prirediti njim in nam vsem drugim v zabavo veselico, ki se bo vršila v soboto 2. marca. Torej pridite vsi, ki držite na pustne dobrote in ne boste se kesali.

Fr. Zupan, tajnik.

Članom izvršnega, nadzornega, širšega in častnega odbora SANSo:

V smislu zaključka eksekutivne Slovenskega ameriškega narodnega sveta se vrši polletna seja članov vseh omenjenih odborov v soboto 9. marca 1946 v Gratchnerjevi dvorani, 2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Zborovanje se prične ob 9:30 dopoldne.

Na seji bodo pošana poročila o šestmesečnem poslovanju za dobo končavši se 28. februarja ter vsa druga poročila, ki se nanášajo na delo naše organizacije.

Celokupni odbor bo tudi določil minimalno kvoto za fond mladinske bolnice, za katerega se sedaj nabira denar.

Vljudno ste vabljeni na udeležitev.

Vse odbornike prosimo, da si sami preskrbijo stanovanje. Vsi oni, ki se vsled enega ali drugega vzroka seje ne bi mogli udeležiti, nas blagovolite obvestiti. To je važno, ker bo servirano skupno kosilo in večerja.

Za eksekutivo SANSo, Mirko G. Kuhel, tajnik.

POŠILJANJE PAKETOV V JUGOSLAVIJO

Delegat jugoslovanske vlade za zadeve Rdečega križa označja: Vsi, ki pošiljajo iz Zed. držav pakete svojim v Jugoslavijo, naj jih označijo na vidnem mestu in razločno s črkami GLV, ki pomenijo znak, da je paket prost carine. Ampak poleg omenjenih treh črk (GLV) je treba na paketu napisati tudi besedi GIFT — POKLON.

To označbo zahtevajo jugoslovanske carinske oblasti, da si prihranijo sebi delo in prejemnikom pa stroške in izgubo časa.

Paketi, ki niso tako zaznamovani, so podvrženi carini, pa čeprav so dar. Kajti to, da so dar, je treba napisati nanje, kot gori pojasnjeno.

"SLAVIJA" VABI

Chicago. — To soboto 2. marca bo v dvorani SNPJ veselica društva Slavija št. 1 SNPJ. — Vstopnina je samo 35c. Igral bo Možinar-Udovichev orkester Pridite vsi, katerim je res za prijetno zabavo v domači družbi.

Skrbni so obresti na težave, predno jim poteče rok. — Inge.

Vsa zgodovina je laž. — Sir Robert Walpole.

Story without Words...

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Remember Our Liberal Renewal Policy

Standard burned-out light bulbs (marked "P. S. of N. I." or "Renewal Service") in 25 to 200 watt sizes, may be exchanged for new bulbs without charge; others at a slight renewal charge. Bring your burned-out bulbs to your Public Service store for exchange. Practically all sizes of new light bulbs are now available at your Public Service store or light bulb agency.

NAROČITE AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

SVOJCEM V STAREM KRAJU

Stane \$1.65 s poštino vred. Pošljite nam točen naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

Letošnjega koledarja mora v stari kraj najmanj tisoč izvodov!

Ljudje tam ga bodo veseli, ker je njim posvečen.

NEGOTIATING FOR THE NEXT DEPRESSION

Aside from the fact that the public intelligence (if any) is insulted when wage gains are accompanied by government-sanctioned price rises that more than offset payroll increases, there is still another reason why every employer should be required to prove his case before he is given any price relief whatever.

It's bad enough when government forces are brought into action to rob workers of the benefit of the extra dollars they get by organizing and striking. It's distressing when workers' savings, as represented by the "best investment in the world" which they were forced to make during the war, are slashed in value by higher prices.

But over and above all that, the secondary result of price increases will be to hasten the day when, after a relatively brief spurt in industrial activity, industries will again be closing their factories and millions of workers will be walking the streets as an army of unemployed.

The fact which almost everybody appears to be ignoring right now is that in the final analysis the home market is the place where private industry must sell its products. When the American people are able to buy much, business and employment continue. When they can buy little, business grinds to a stop. At least that is how the capitalist system functions under a policy of free enterprise for profit. If the "op-flight capitalists who are dictating present government policies and planning our national future decide to use their profits in an international pool to finance foreign buying, there is no telling how long American machinery can be operated and American workers exploited.

Granting, however, that the nation's policymakers intend to get back to some semblance of free enterprise — a concession which we make with considerable misgiving—the price rises are going to mean unemployment within a comparatively short time.

People who think that the demands of present-day strikers are too high ought to give more thought to the relationship between the ability of wage earners to buy and the ability of business to continue operating. Unless they want another era of boondoggling, an increase in government controls, an adventure into fascism and, ultimately, another world war, the American people should be very much in favor of policies that will place more spending dollars on the market along with more goods.

We have noted the protests with those who object to the Auto Union's demand for wage raises based upon the ability of the automobile industry to pay those increases.

We, too, think that there would be something cockeyed about such an arrangement—if it were adopted on an industry-by-industry basis. But if industry is united as a whole, if we consider the entire national set-up as a single unit, then "ability to pay" gets to sounding like the only escape from another economic collapse.

Certainly, neither the immediate advantage of working people nor the ultimate safety of the American economic system nor the preservation of a democratic government is being achieved by settling wage disputes in a manner that will enable the American people to buy a smaller, rather than a larger, portion of the material wealth they produce.—Reading Labor Advocate.

WE SHOULD HELP TO PREVENT STARVATION OVER THE WORLD

America today is an oasis of plenty in a hungry world, and yet there are some Americans—we hope a tiny minority—who are unwilling to do anything to alleviate foreign distress that involves the slightest inconvenience or sacrifice on their part. No sooner had the President announced his bread-for-Europe plans than Representative Edwin Arthur Hall, New York Republican, introduced a resolution in Congress calling for a ban on grain and flour exports until the Secretary of Agriculture found that shortages of animal feed in certain areas had been made good, and that enough flour was available to "assure the American people the present amount of white bread."

While Mr. Hall's reaction to the food crisis is by all odds the meanest, that of Alf M. Landon deserves mention as the stupidest. Criticizing the President's program, the forgotten Republican candidate of 1936 declared: "We are reaping the results of the iniquitous Morgenthau plan for defeated Germany." How on earth a policy of de-industrializing Germany, which in fact has not been adopted, could be responsible for harvest failures throughout the world Mr. Landon does not vouchsafe to explain. It could not even affect the situation in Germany itself, since the last season's crop there was in the ground before the Allies crossed the Rhine. Of course it might be argued by Mr. Landon that we ought to have postponed our offensive until the Germans had gathered in their harvest. But if haste to end the war was a mistake, surely it is General Eisenhower rather than Mr. Morgenthau who was at fault. If Mr. Landon wants to criticize the Administration for its share in the present situation, there are more rational grounds on which he can do so. President Truman and his advisers cannot escape blame for shortsightedness. As early as V-J Day there was clear evidence of a dangerous food shortage in Europe this winter. Nevertheless, rationing of everything except sugar was ended in this country with indecent haste, and no steps were taken to insure that wheat needed for food would not be diverted to less essential uses. That was a culpable error, but if Mr. Landon lifted his voice in protest at the time, the squeak escaped us.—The Nation.

Some men never read the bible — probably because they didn't write it.

You can't buy confidence and respect with profanity and vulgarity.

It takes more than vaselined hair and a barber-shop manicure to make a polished gentleman.

LITTLE LUTHER

By JOHN PAINE
"Pop, I'm worried about you," Little Luther announced.
"You don't have to worry," said Mr. Dilworth grimly, "you're not getting that increase."
Little Luther laughed lightly. "Whatever made you think I'm talking about that. No, as a matter of fact," he said, concernedly, "you haven't been looking so well lately. Your hair's been falling out, you've got that tell-tale gray complexion and—I know I shouldn't say this out loud—but I've noticed you have pink tooth brush."
"Luther," shouted Mr. Dilworth, "will you stop talking like a radio commercial and come to the point?"
"Well, frankly, old man, don't you think it's about time that you retired?"
Mr. Dilworth's eyes filled with sentimental tears. "Son," he said, "I didn't think you cared how hard I worked."

"Oh, but I do," Little Luther insisted. "There you are shut up in that stuffy old plant all day, no one to talk to but supervisors, you have to have your food smuggled in... oh, it's really tough."
Mr. Dilworth stared at his son suspiciously. "How do you know?"
"Because I've been marching on that picketline outside your plant all day in the nice warm snow."

NEWSPAPERS BY RADIO

You may not have to look at your newspaper on the front porch, if the Federal Communications Commission approves an experiment by the Cowies Broadcasting Company.
The company wants to try out "facsimile broadcasting." If it proves successful, you can sit at your breakfast table and see the news before you as fast as it is printed at some distant point.

When men are most sure and arrogant, they are most mistaken.—Hume.

THE MARCH OF LABOR

"Reader's Digest" Perpetrates a Fake

In Effort to Prove That Unions Have Bulging Treasuries, Magazine Resumes Sniping at Organized Labor

Ray Scott, editor of the "B. of L. F. & E. Magazine," protests against an article in the February issue of the "Reader's Digest." It is captioned, "Labor Is Big Business," and was written by Victor Riesel, who is described as the labor editor of the New York "Post."

We do not know Mr. Riesel, but his article is full of glaring inaccuracies. For example, he writes:

"A few years ago the Brotherhood of Locomotive Firemen and Engineers found itself in a violent wage controversy with John L. Lewis, who had unionized the coal diggers in mines owned by the Brotherhood. This union has assets of \$30,000,000."

Now, there is no such labor organization as the "Locomotive Firemen and Engineers." Probably Mr. Riesel had in mind the Brotherhood of Locomotive Firemen and Enginemen.

But the Brotherhood of Locomotive Firemen and Enginemen never owned a coal mine and consequently never had a controversy with John L. Lewis.

The Brotherhood's assets do total \$30,000,000—maybe a little more—but what Mr. Riesel doesn't reveal is that all this money, with the exception of about \$2,000,000, is a reserve for the Brotherhood's insurance system.

It's the best and cheapest insurance in the world. No one makes a penny out of it. Insurance is sold only to members of the Brotherhood and at cost—probably 20 per cent below the rates of old-line insurance companies.

The system is so sound that it has been approved by the insurance department in every state in this country and in every province in Canada.

The Brotherhood didn't go into the insurance business because it wished to engage in some activity outside the labor movement. Many years ago it discovered that men who ran locomotives were regarded by insurance companies as "extra-hazardous risks." Some companies wouldn't issue policies to these railroaders. Others charged exorbitant rates.

So the Brotherhood set up its own insurance system. It's divided into two sections, and that enables a member to take out as much as \$9,500. The total insurance outstanding is about \$100,000,000.

It is scarcely necessary to say that not a dollar of these insurance reserves is "available" for strikes and political campaigns, as the article strongly suggests. Of course, all these facts might have been secured at the expense of one telephone call—but that might have spoiled the fantastic story about "multi-million dollar" union treasuries.

The "Reader's Digest," rather than Mr. Riesel, is really the guilty party. For many years, the "Digest" has been sniping at organized labor. Even when it printed a good word about one union, it was only to make it appear that other labor organizations were "rotten." All its articles on labor have been 90 per cent falsehoods and half-truths.

The "Digest" will plead that it merely summarized an article which appeared in the "American Mercury," but that alibi is probably no more accurate than Mr. Riesel's statements.

It is well known that the "Digest" has a peculiar propaganda technique. When it wishes to "put over something," it has the article written by one of its stooges and then "farms it out" to some other magazine, with the understanding that the "Digest" will later print a summary.

In that way, the "Digest" seeks to maintain the illusion that it is content to summarize articles appearing in other magazines. It's not exactly ethical, of course, but it's a very profitable racket.—Labor.

DID IT OCCUR TO YOU?

WHEN WORKER patriotically reduce their living standards to buy a government bond for \$18.75, they get the government's promise to pay them \$25.00—in ten years. But—

WHEN STEEL MAGNATES grudgingly give workers an increase of 18.5c the same government generously gives them a license to soak the American people for an additional 25c—right away!

Yep! It IS a great system! —Reading Labor Advocate.

WHEN BUTTER GETS SCARCE

When butter producers go on strike against the public by refusing to produce butter the govern-

ment of the United States steps in and immediately offers to give them another nickel or dime a pound to stimulate production. No "ifs, ands or buts" about it, and the press of the nation says nothing.

When labor goes on strike against despotic employers who wax rich at the expense of the workers, all you hear in the newspapers is damnation of the working man.—The Progressive Miner.

JOBS DROP

Unemployment is still climbing. The Social Security Board revealed that claims for jobless compensation in the states mounted by 307,000 in the week ending January 26, the highest figure since early September. Total claims were placed by the board at 2,150,000

"HIGH-PRESSURE SALESMANSHIP" NOT NEEDED

In the House of Commons, a Conservative suggested that Ernest Bevin, able labor leader and Britain's Foreign Secretary, should be sent to the United States on a sort of good-will mission to overcome the antagonism alleged to be entertained by Americans for the people of the "Tight Little Isle."

Sir William Darling, also a Conservative, made the proper reply, saying: "We like the Americans and they like us. Those who say that it will require high-pressure salesmanship to keep our friendship will be mistaken, and if they are not mistaken, then heaven help this world."

PALESTINE SITUATION MORE TERRIFYING

Perhaps there is someone in Washington who can give a clear and accurate statement of the situation in Palestine. Up to date we haven't been able to find him.

The other day it was announced that Jamel el Hussein had returned to the Holy City after "a virtual exile for eight years." The Arabs gave him a hero's welcome.

But the Zionist Council in New York described him as a "terrorist leader" and insisted he is backed by "British imperialistic intrigue." At the same time, the Moscow radio proclaimed its approval of an "Arab state" in the Near East.

On the surface that would seem to indicate that Britain and Russia were agreed on the thorny issue of what to do with Palestine, but Washington's alleged "experts" say "No."

In the meantime, Jews and Arabs continue to murder each other, with the British authorities, who are supposed to maintain order, occasionally using black troops from Africa to enforce their orders. Surely this is the kind of controversy—bulging with the most terrifying possibilities—that the U. N. O. was organized to handle.—Labor.

BEWARE MERCOLIZED WAX CREAM!

Mercolized Wax Cream has long been a highly advertised product widely used by women who have been "sold" on the idea it will improve the beauty of their skins.

Its manufacturers were ordered by the Federal Trade Commission to stop using advertisements "which fail to reveal" the serious dangers and "harmful" effects of that product, which contains ammoniated mercury.

"The use of ammoniated mercury is likely to result in erythema, oedema, inflammation, irritation and dermatitis," the F. T. C. said. "This is particularly true where the skin is already cut or broken."

In some cases, the commission added, the mercury is "absorbed by the system, injuring the kidneys and aggravating nephritis."

The order was issued after a long battle, in which the manufacturers got help from a Federal court delaying this warning to users of "Mercolized Wax."—Labor.

A DREADFUL THING

By COVAMI
Illusion blinded, by Delusion led,
The Great Majority the Rut still tread;
Their brains by long disuse devoid of sense,
Their hands are helpless in their own defense.
Unknowing how to live they fear to die,
And in confusion for a "Saviour" cry;
And to the rolling of mob-massing drums,
The "Friend of Labor" from his Castle comes.
He comes! and they go forth in their despair
To die to save their Masters everywhere;
Upon their Mothers' people, babes and all,
The Workers on their Fellow Workers fall.
Still, still the long taught lesson they ignore;
Still, still the Gods for "Leaders" they implore;
Still to the Worn and Ancient Ruts they cling—
Their fear of Freedom is a Dreadful Thing!
—Industrial Worker.

'Tis not enough to help the feeble up, but to support him after.—Shakespeare.

PAULEY WAS TOO "RAW"

We gather from the testimony of Secretary of the Interior Harold Ickes that Edwin W. Pauley, who has been nominated by President Truman for the post of Undersecretary of the Navy, is a poor "fix" man.

We never heard Mr. Pauley's name until the other day, when it was reported that he was accused of offering a substantial sum to the Democratic Party's campaign fund upon condition that the government would not press a claim for ownership of oil reserves under the waters of the Pacific. \$300,000 was the sum mentioned, and the money was supposed to come from a group of California's "free enterprisers" who are interested in the oil business.

We, of course, are glad that the Pauley story is being told and hope that the government will take and hold that interesting natural resource for the benefit of the American people. But then, we would like to see all the nation's resources owned and exploited for the people and by the people through their government.

Mr. Pauley doesn't agree with our proposal of social ownership and democratic management by the people and for the people through their government. But then, neither does Mr. Ickes. Neither do all of the millions of people who vote for the continuation of the capitalist system.

Come to think of it, wasn't Mr. Pauley playing the "game" that has been louded and meeting the issue that has been raised in national campaign when, and if, he offered his own and other people's money to safeguard private enterprise?

What, after all, is the Democratic party for, if not to do that? Why should business interests give money to the Democratic party's campaigns if it fails to safeguard private enterprise? And why shouldn't they give if the party serves their purpose? What's all the shooting about?

Well, perhaps Ickes and the rest of the holier-than-thou gang are offended more by the way in which Pauley propositioned them than by the proposition itself. For to be fair about it, it must be admitted before the oil men appealed to the politicians, the politicians appealed to the oil men on just that basis: "Help us win and we'll help you keep the American economy a private matter."

It seems logical that the chief crime about the whole business was that Pauley was—as truculent Harold Ickes put it—too "raw."

There are some ladies who like seduction. But the seducer should be soft of tone and delicate of expression. Otherwise what might have been gently rejected as unwise may be loudly repulsed as an insult.

Anyway, why should big-time Democrats object to taking money for a job that they ought to be willing to do for nothing?—Reading Labor Advocate.

New "Bill of Rights" Drafted at Rio

The newspapers haven't said much about it, but a committee, representing the nations of North and South America, has been at work in Rio de Janeiro drafting "an inter-American declaration of the rights of man."

Eighteen rights are listed: (1) The right to life, including the incurably ill, the mentally deficient, and the insane. (2) Personal freedom, including freedom of movement. (3) Freedom of speech and of opinion, both in public and in private. (4) Freedom of religious belief and worship. (5) Freedom of peaceful assembly. (6) The right of association for the protection of legitimate interests. (7) The right to sue the government. (8) The right to private property.

(9) The right to nationality, which the state cannot deny. (10) The right against interference in family relations. (11) Protection against arbitrary arrest. (12) The right of defense against criminal charges.

(13) The right to participate in elections. (14) The right to work and maintain a family. (15) The right to share in the benefits of scientific discoveries and inventions. (16) The right to social security, with the state fostering its development. (17) The right to education. (18) The right of equality before the law.

It sounds like a second Declaration of Independence and Bill of Rights. Thomas Jefferson could not have done a better job.—Labor.

Community Heating

The successful experiments conducted by the Battelle Memorial Institute of Columbus, Ohio on community heating are paving the way for the future of American heating on approved scale.

The Institute has shown that large scale heating of a group of homes from one central heating plant is not only possible, but economical.

Best of all such heating removes the drudgery of individual furnace or stoker operation, and with this out of the way, large scale community should prove a boon to the coal industry.

Support of these experiments is highly desirable and worthwhile, and it is to be hoped they will continued.

35,000,000 LOST DAYS

Considerable interest has been aroused by an editorial in a Chicago paper that workers lost 35,000,000 man work days through strikes in 1945.

However, there ought to be considerably more interest in the fact that workers in 1945 also put in approximately 14,600,000,000 actual man days and the 35 million days lost represent only a fraction of one per cent of the days worked.

You may be sure that the number of days actually worked by labor was NOT incorporated in the editorial in the Chicago paper.—The Progressive Miner.

SUPPORT YOUR LABOR PAPER

Publicity is a necessary for labor unionists as it is for any other of our American institutions. It is acquired in many ways yet only through the printed word can it bring the desired result in the shortest time and in the most satisfactory manner.

Many modern newspapers conduct what they are pleased to term a labor department, but because of circumstances over which the editor in charge of that department has no control the views presented are attuned to the management's slant rather than to facts and figures painting the picture presented.

There is but one real outlet for dissemination of labor news which permits presentation of full, free and unbiased news and views of organized labor and that outlet is available through the columns of the labor presses.

In every industrial center there are to be found such publications and all are anxious to give space to news concerning the activities

of labor in a true and forthright manner.

Labor papers do not exchange space in their news columns for advertising. Their income is in most part obtained from subscriptions, and it must not be imagined their influence on readers is weakened because of this fact.

Boost your labor paper. Read it, see that your friends do likewise, and support it in every way you can. In times of labor stress the local labor paper gives service elsewhere unpurchasable and it gives it without cost to you and your fellows. Why not return this favor now when the support of such publications is more valuable than ever before?—Typographical Journal.

SEEKS THRONE

Don Juan, the son of King Alfonso, Spanish last monarch, is in Portugal negotiating for restoration of his throne. If Franco agrees, Britain may approve the deal. However, the Spanish Republicans must be considered. They might accept a king, if they could control the government.